

Lönerapport år 2009

Löner och löneutveckling år 1998–2008
efter klass och kön

Författare: Mats Larsson, Arbetslivsenheten

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Löner år 2008	6
2 Löneutveckling år 2008 - räknat i procent	8
3 Löneutveckling år 2008 - räknat i kronor	11
4 Jämställdhetspotten år 2007-2008.....	14
5 Löneutveckling år 1998–2008	18
6 Kvinnor och män	21
Standardvägda löner	26
Andel kvinnor och relativlön	28
7 Lönenivå år 2008 - 19 sektorer	29
Bilaga 1	Metod och dataunderlag Strukturrensning Standardvägning Statistisk osäkerhet
Bilaga 2	Månadslön och löneutveckling år 2008 för arbetare, tjänstemän och samtliga anställda

Rapporten har utarbetats av LOs Arbetlivsenhet

För ytterligare information,
kontakta Mats Larsson, telefon 08-796 28 11

Sammanfattning

Löner och löneutveckling år 1998-2008

- ▶ **Medellönen år 2008**
21 300 kronor för arbetare.
30 600 kronor för tjänstemän.
- ▶ **Löneökning år 2007 och 2008. Procent**
8,3 procent för arbetare och 8,2 procent för tjänstemän för båda åren.
1a gången på över tio år som lönerna ökat lite mer för arbetare.
- ▶ **Löneökning år 2007 och 2008. Kronor**
1 640 kronor för arbetare och 2 330 kronor för tjänstemän.
690 kronor mer till tjänstemännen.
- ▶ **Lönegapet rekordstort**
9 300 kronor, 44 procent, högre medellön för tjänstemän än för arbetare.
- ▶ **Kvinnor och män**
Lönerna ökade 8,7 procent för kvinnor och 8,4 procent för män bland arbetare år 2007 och 2008.
Lönerna har ökat mer för kvinnor 6 av 7 senaste åren bland arbetare
Medellönen nu 19 600 kronor för kvinnor och 22 500 kronor för män

21 300 kronor för arbetare och 30 600 kronor för tjänstemän

Medellönen år 2008 för samtliga anställda är 26 400 kronor i månaden. Skillnaden är dock stor mellan arbetare och tjänstemän då medellönen för en arbetare är 21 300 kronor och för en tjänsteman 30 600 kronor. Lönen för tjänstemän är därmed 9 300 kronor, eller 44 procent, högre än för arbetare.

Det visar LOs årliga bearbetning av Statistiska centralbyråns lönestrukturstatistik för år 2008.

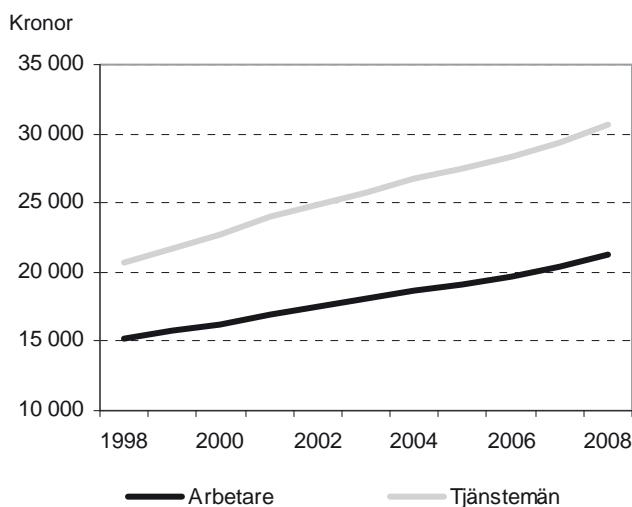
8,3 procent för arbetare och 8,2 procent för tjänstemän år 2007 och 2008

De två senaste åren, år 2007 och 2008 (två första åren i Avtal 2007-2009), ökade lönerna sammanlagt med 8,3 procent för arbetare och 8,2 procent och för tjänstemän. Det vill säga en liten övervikt för arbetare som kan tyckas försumbar men det är ändå första gången på över tio år som lönerna ökat mer för arbetare än för tjänstemän.

690 kronor mer till tjänstemännen

Räknas löneökningarna i kronor i stället för procent så blir bilden av löneutvecklingen en helt annan då medellönen för arbetare ökade med 1 640 kronor år 2007 och 2008 medan tjänstemännen fick se sina löner öka med hela 2 330 kronor. Lönerna ökade alltså med 690 kronor mer i genomsnitt för tjänstemän än för arbetare.

Månadslön för arbetare och tjänstemän år 1998-2008

Månadslön år 2008

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	21 300	30 600	26 400
Privat sektor	22 000	32 300	27 400
Offentligt sektor	19 500	27 400	24 200

Löneökning år 2007 och 2008. Procent

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	8,3	8,2	8,2
Privat sektor	8,1	8,7	8,7
Offentligt sektor	9,1	7,2	7,7

Löneökning år 2007 och 2008. Kronor

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	1 640	2 330	2 010
Privat sektor	1 640	2 580	2 190
Offentligt sektor	1 620	1 850	1 740

Lönegapet växer

Lönegapet mellan arbetare och tjänstemän är nu rekordstort och de tio senaste åren har lönegapet ökat från 5 400 kronor år 1998 till dagens 9 300 kronor. I procent har lönegapet ökat från 36 procent till dagens 44 procent.

Reallöneökning mer än tio år i rad

Lönerna har ökat mer än inflationen över tio år i rad. Reallönerna har därmed ökat för såväl arbetare som tjänstemän. År 2008 var dock inflationen ovanligt hög och konsumentpriserna ökade med 3,5 procent. Det är ändå cirka en procentenhet mindre än vad lönerna ökade för såväl arbetare som tjänstemän.

Kvinnor och män - 4 900 kronor lägre medellön för kvinnor

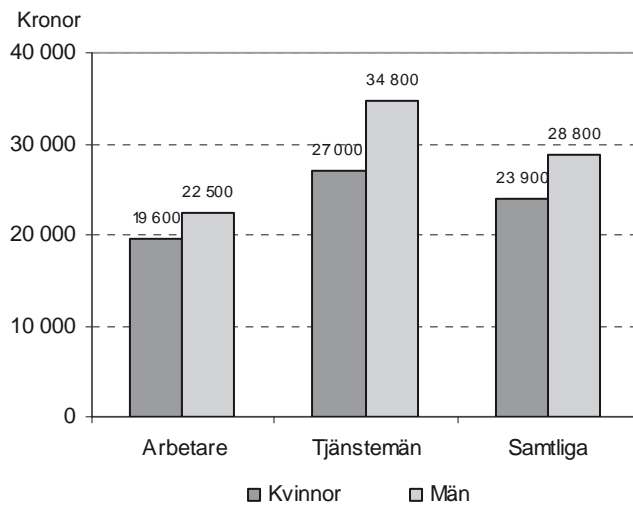
Lönerna är alltså betydligt lägre för kvinnor än för män. År 2008 var medellönen för kvinnor 23 900 kronor och för män 28 800 kronor. Kvinnor har därmed i 4 900 kronor lägre medellön än män. Räknat i procent är medellönen för kvinnor 83 procent av medellönen för män.

Mindre skillnad bland arbetare än bland tjänstemän

Löneskillnaden mellan kvinnor och män är mindre bland arbetare än bland tjänstemän. Bland arbetare är medellönen för kvinnor 19 600 kronor och för män 22 500 kronor, det vill säga 2 900 kronor lägre för kvinnor. Bland tjänstemän är medellönen för kvinnor 27 000 kronor och för män 34 800 kronor, en skillnad på hela 7 800 kronor.

En grundläggande orsaken till lönegapet mellan kvinnor och män är att arbetsmarknaden är så könssegregerad samt att lönerna systematiskt är lägre inom kvinnodominerade yrken än inom mansdominerade.

Månadslön för kvinnor och män år 2008

Kvinnor och män

Månadslön år 2008

	Kvinnor	Män
Samtliga	23 900	28 800
Arbetare	19 600	22 500
Tjänstemän	27 000	34 800

Löneökning år 2007 och 2008. Procent

	Kvinnor	Män
Samtliga	8,5	8,4
Arbetare	8,7	8,3
Tjänstemän	8,4	8,5

Löneökning år 2007 och 2008. Kronor

	Kvinnor	Män
Samtliga	1 870	2 220
Arbetare	1 560	1 730
Tjänstemän	2 080	2 730

Högre löneökning för kvinnor

Bland arbetare ökade lönerna för kvinnor med 8,7 procent och för män med 8,4 procent år 2007 och 2008. Det innebär att lönerna ökat mer för kvinnor sex av de sju senaste åren bland arbetare. Bland tjänstemän ökade lönerna för kvinnor med 8,4 procent och för män 8,5 procent år 2007 och 2008.

Men som vanligt fler kronor till männen

Räknat i antal kronor ökade lönerna dock som vanligt mer för män än för kvinnor såväl bland arbetare som bland tjänstemän. Bland arbetare ökade den genomsnittliga månadslönen för män med 1 730 kronor och för kvinnor med 1 560 kronor år 2007-2008. Det vill säga 170 kronor mer för männen. Bland tjänstemän ökade lönerna 650 kronor mer för män än för kvinnor.

Jämställdhetspottarna efter 2 första avtalsåren – lönerna har jämnats ut

I avtalsrörelsen år 2007, gällande avtalsperioden 2007-2009, tog LO och förbunden nya grepp i lönepolitiken för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Resultatet blev den så kallade jämställdhetspotten och industrins låglönesatsning. Syftet var att särskilt satsa på avtalsområden med stor andel lågavlönade kvinnor.

Utfallet av satsningen efter de två första avtalsåren, år 2007 och 2008, har blivit ungefär som det var tänkt i den meningen att lönerna inom kvinnodominerade sektorer har ökat mer än inom mansdominerade sektorer och för samtliga arbetare har lönerna ökat med 8,7 procent för kvinnor och med 8,3 procent för män. Löneskillnaden har alltså minskat något. Hur stor del i detta som beror på jämställdhetspott och låglönesatsning går dock inte att exakt beräkna men utfallet efter de två första avtalsåren pekar ändå på att de bidragit till en utjämnande effekt på löneskillnaderna mellan kvinnor och män.

1

Löner år 2008

21 300 för arbetare och 30 600 för tjänstemän

Medellönen för samtliga anställda är 26 400 kronor i månaden. Skillnaden är dock stor mellan arbetare och tjänstemän då medellönen för en arbetare är 21 300 kronor och för en tjänsteman 30 600 kronor. Lönen för tjänstemän är därmed 44 procent högre än för arbetare. I kronor räknar skillnaden till hela 9 300 kronor (se diagram 1.1 och tabell 1.1).

Detta framgår av LOs årliga bearbetning av Statistiska centralbyråns lönestrukturstatistik för år 2008 (se bilaga 1 för metod och dataunderlag).

Lönerna högre inom privat sektor

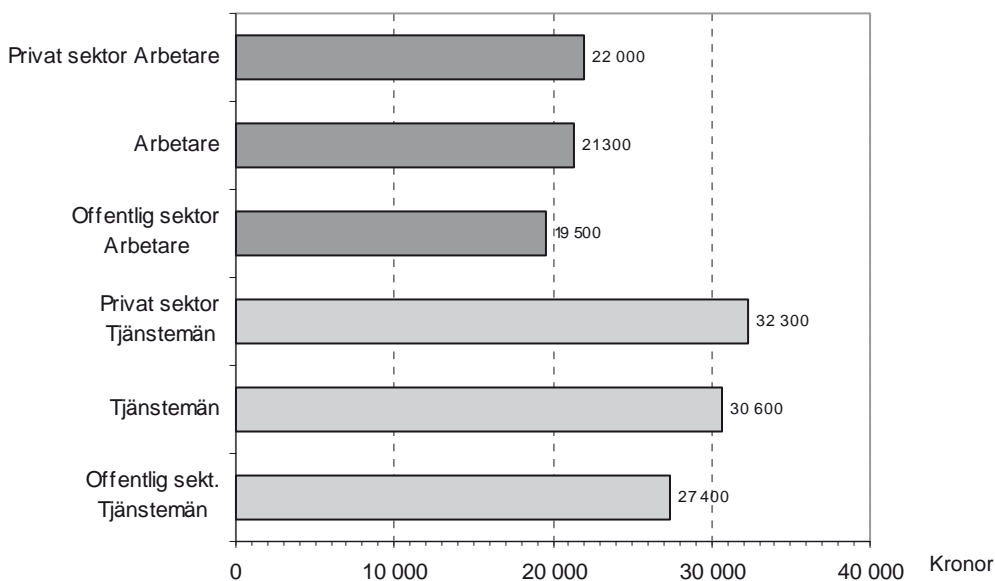
Lönerna är högre inom privat sektor än inom offentlig sektor och högst löner har tjänstemän inom privat sektor med en medellön på 32 300 kronor. Lägst är lönen för arbetare inom offentlig sektor, 19 500 kronor.

Tabell 1.1 Månadslön år 2008

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	21 300	30 600	26 400
Privat sektor	22 000	32 300	27 400
Tillverkningsindustri	22 200	35 400	27 400
Byggnadsindustri	25 500	33 100	27 500
Privat tjänsteproduktion	20 600	31 500	27 300
Offentligt sektor	19 500	27 400	24 200
Stat	21 600	29 500	28 800
Kommun	19 300	25 400	22 100
Landsting	20 200	29 400	27 100

Diagram 1.1

Genomsnittlig månadslön år 2008
Arbetare och tjänstemän efter sektor

Löner år 2008 - Sex sektorer

Arbetare och tjänstemän fördelade på sex sektorer - tillverkningsindustri, byggnadsindustri, tjänsteproduktion, stat, kommun och landsting – visar att lönerna varierar kraftigt mellan de olika sektorerna. Lönerna är dock klart högre för tjänstemän än för arbetare inom alla sex sektorer (se diagram 1.2).

Högst lön för industritjänstemän – lägst för kommunalarbetare

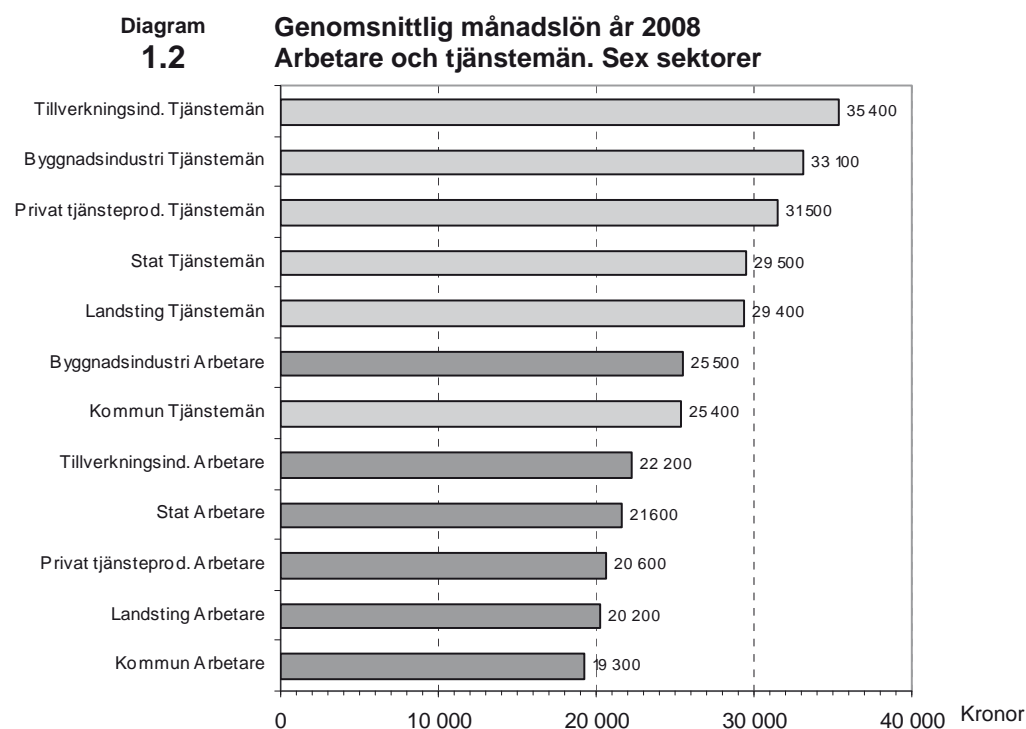
Högst är lönerna för tjänstemän inom tillverkningsindustrin, 35 400 kronor, följt av tjänstemän inom byggnadsindustrin och privat tjänsteproduktion (finans, handel, transport m.m.), 33 100 kronor respektive 31 500 kronor.

Lägst medellön har arbetare inom kommunal sektor med 19 300 kronor. De är därmed den enda sektor som alltså ligger under 20 000 kronor då arbetarna inom landsting och privat tjänsteproduktion har tagit sig över 20 000-kronorsstrecket det senaste året och nu har medellöner på 20 200 kronor respektive 20 600 kronor.

Störst lönegap inom tillverkningsindustrin – minst inom kommunal sektor

Lönerna för tjänstemän är klart högre än för arbetare inom alla sex sektorer. Störst lönegap mellan arbetare och tjänstemän är det inom tillverkningsindustrin där medellönen för industritjänstemän är hela 13 200 kronor, eller 59 procent, högre än för industriarbetare.

Minst lönegap är det inom kommunal sektor där det skiljer 6 100 kronor, eller 32 procent, till tjänstemännens förmån.

2

Löneutveckling år 2007-2008 – räknat i procent

Osäker löneökning enskilda år

År 2007 var ett stort avtalsår och många nya kollektivavtal tecknades och i de flesta fall gäller de tre år, år 2007-2009. År 2008 är alltså det 2:a året i innevarande avtalsperiod för flertalet avtal. Avtalskonstruktionerna varierar dock vad gäller tidpunkt för lönerrevision och fördelning av löneökningarna över avtalsperioden vilket gör löneutvecklingen för enskilda år svår att jämföra. För en mer stabil och korrekt bild av löneutvecklingen så redovisas därför här främst den totala löneutvecklingen för åren 2007 och 2008 tillsammans, det vill säga de två första åren i innevarande 3-åriga avtalsperiod. Därefter följer även en kort redovisning av löneutvecklingen för enbart år 2008.

Löneutveckling år 2007-2008 i procent

8,3 procent för arbetare och 8,2 för tjänstemän

Sammantaget för de två första åren av innevarande avtalsperiod har medel-lönen ökat med 8,2 procent för samtliga anställda. För arbetare har lönerna till och med ökat lite mer, 8,3 procent, och för tjänstemän 8,2 procent (se diagram 2.1 och tabell 2.1).

Mer till arbetare inom offentlig sektor

Bland arbetare ökade lönerna mer inom offentlig sektor än inom privat sektor, 9,1 procent respektive 8,1 procent. Möjligen förklaras skillnaden till viss del av den så kallade jämställdhetspott som ingick i flera av LO-förbundens avtal gällande år 2007-2009. Mer om utfallet av jämställdhetspotten i kapitel 4.

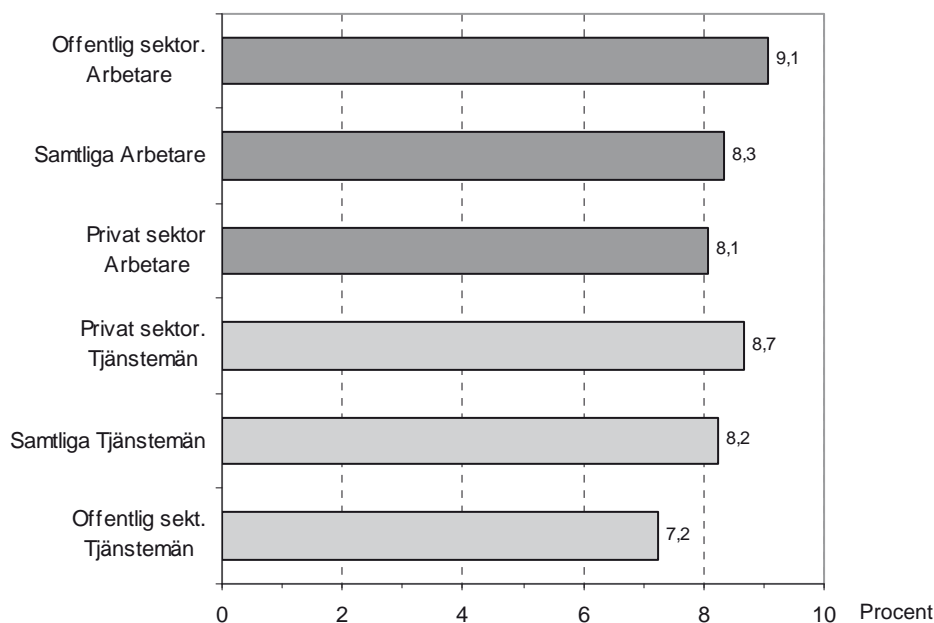
Tabell 2.1 Löneökning år 2007-2008. Procent

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	8,3	8,2	8,2
Privat sektor	8,1	8,7	8,7
Tillverkningsindustri	8,5	9,2	8,4
Byggnadsindustri	8,3	13,6	9,9
Privat tjänsteproduktion	7,9	8,5	8,6
Offentlig sektor	9,1	7,2	7,7
Stat	7,9	7,9	7,9
Kommun	9,1	7,2	7,8
Landsting	9,2	8,7	8,8

Reallöneökning mer än tio år i rad

Lönerna ökade mer än konsumentpriserna såväl år 2007 som 2008 då inflationen då var 2,2 procent respektive 3,5 procent. Detta var dock relativt höga inflationstal jämfört med tidigare år men reallönerna (nominell löneökning minus inflation) ökade alltså ändå med cirka en procent per år. Reallönerna har därmed ökat i mer än tio år i rad. Mer om inflation och reallöneutveckling i kapitel 5.

Diagram 2.1 Löneökning år 2007-2008. Procent
Arbetare och tjänstemän efter sektor

Sex sektorer – i procent

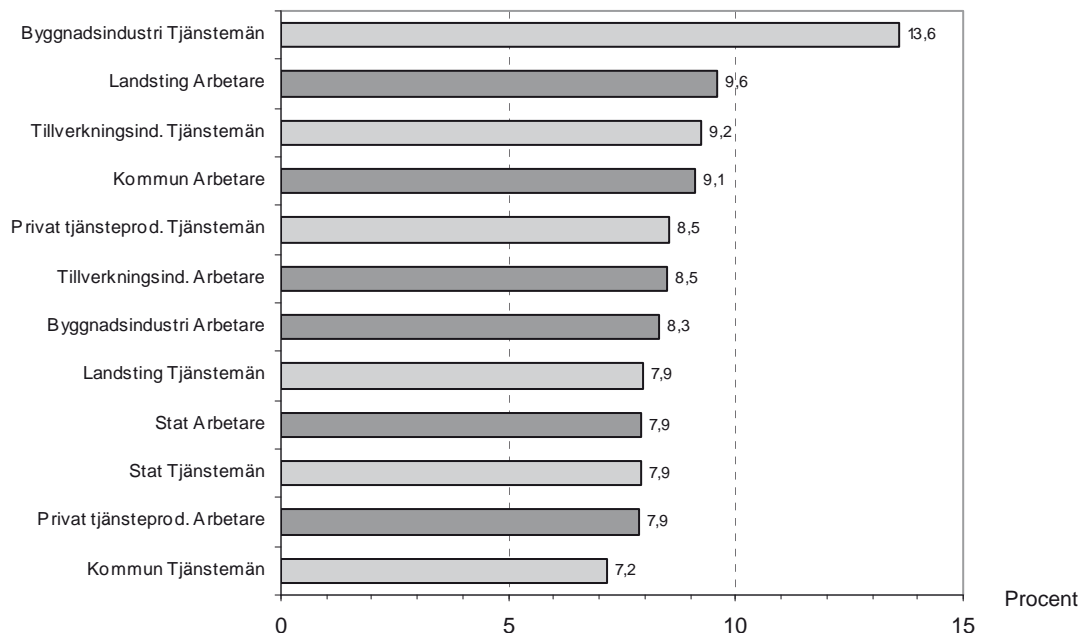
Arbetare och tjänstemän uppdelade på sex sektorer visar att lönerna ökat i särklass mest för tjänstemän inom byggnadsindustrin, hela 13,6 procent (se diagram 2.2). Det gäller dock en relativt liten grupp tjänstemän men det tycks ändå som de dragit nytta av de senaste årens högkonjunktur inom byggbranschen i löneförhandlingarna.

Runt fyra procent för privata arbetare

Närmast efter tjänstemännen inom byggnadsindustrin kommer för ovanlighetens skull en grupp arbetare. Det är arbetare inom sektorn landsting vars löner ökat med 9,6 procent. Strax under kommer arbetarna inom kommunal sektor vars löner ökat med 9,1 procent. Förutom dessa är det bara tjänstemän inom tillverkningsindustrin som fått löneökningar över 9 procent, närmare bestämt 9,2 procent.

För resterande grupper har lönerna ökat med mellan 7,9-8,5 procent med undantag av tjänstemännen inom kommunal sektor vars löner ökat med endast 7,2 procent. Den låga löneökningen för tjänstemännen inom kommunal sektor förklaras främst av att löneökningen för lärare varit låg enligt SCBs statistik. Möjligen har lönerevisionen för dessa delvis ej fångats upp i mätningen för år 2008.

Diagram 2.2 Löneökning år 2008. Procent
Arbetare och tjänstemän. Sex sektorer

Löneutveckling år 2008 i procent

4,3 procent för arbetare och 4,5 för tjänstemän

För enbart år 2008 ökade lönerna i genomsnitt med 4,4 procent för samtliga anställda år 2008. För arbetare ökade lönerna något mindre, 4,3 procent, och för tjänstemän något mer, 4,5 procent. Uppdelat på privat och offentlig sektor ökade lönerna mest för arbetare inom offentlig sektor, 5,3 procent. Fördelat på sex sektorer ökade lönerna mest för tjänstemän inom tillverknings- och byggnadsindustri, drygt 6 procent. (se tabell 2.2).

Tabell 2.2 Löneökning år 2008. Procent

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	4,3	4,5	4,4
Privat sektor	4,0	4,6	4,6
Tillverkningsindustri	4,5	6,0	4,8
Byggnadsindustri	4,0	6,3	4,7
Privat tjänsteproduktion	4,2	4,3	4,5
Offentligt sektor	5,3	4,2	4,5
Stat	4,3	4,3	4,3
Kommun	5,3	4,4	4,6
Landsting	5,5	5,2	5,3

3

Löneutveckling år 2007-2008 - räknat i kronor

Löneutvecklingen anges vanligen i procent och skillnader på några tiondels procent mellan arbetare och tjänstemän kan tyckas vara små och marginella. En mer tydlig och komplett bild av löneutvecklingen framträder dock om den även beräknas i antal kronor.

690 kronor mer till tjänstemännen

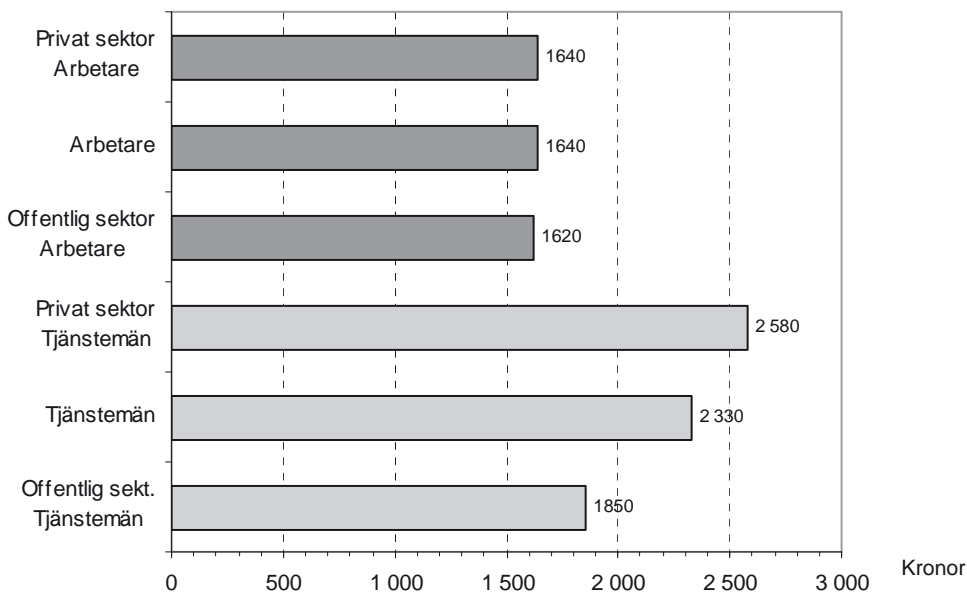
År 2007-2008 ökade den genomsnittliga månadslönen för samtliga anställda med 2 010 kronor. För arbetare ökade lönerna dock bara med 1 640 kronor medan tjänstemännen fick se sina löner öka med hela 2 330 kronor. Lönerna ökade alltså med 690 kronor mer för tjänstemän än för arbetare (se tabell 3.1 och diagram 3.1).

Tabell 3.1 Löneökning år 2007-2008. Kronor

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	1 640	2 330	2 010
Privat sektor	1 640	2 580	2 190
Tillverkningsindustri	1 740	3 000	2 040
Byggnadsindustri	1 960	3 960	2 490
Privat tjänsteproduktion	1 510	2 470	2 170
Offentligt sektor	1 620	1 850	1 740
Stat	1 360	1 850	1 800
Kommun	1 610	1 700	1 600
Landsting	1 770	2 160	2 140

Det är en helt annan bild av löneutvecklingen de två senaste åren jämfört med den bild löneökningarna räknade i procent ger. I procent räknat fick ju arbetarna mer än tjänstemännen.

Diagram 3.1 Löneökning år 2008. Kronor
Arbetare och tjänstemän efter sektor

Tjänstemän inom privat sektor mot resten

Det är dock främst tjänstemännen inom privat sektor som fått betydligt mer i löneökning än övriga grupper. Hela 2 580 kronor ökade lönerna i genomsnitt för tjänstemännen inom privat sektor. Det är 930 kronor mer än för arbetarna inom privat sektor.

Inom offentlig sektor var skillnaden mellan arbetare och tjänstemän mindre. För arbetare inom offentlig sektor ökade medellönen med 1 620 kronor och för tjänstemän med 1 850 kronor, alltså 230 kronor mer för tjänstemännen.

Sex sektorer – i kronor

Dubbelt upp för tjänstemän inom industrin

En uppdelning av de anställda på sex sektorer visar på mycket stora skillnader mellan arbetare och tjänstemän främst inom de privata sektorerna. I särskild klass mest har lönerna ökat för tjänstemän inom byggnadsindustrin. Hela 3 960 kronor har deras löner ökat i genomsnitt på två år. Det är 2 000 kronor mer eller dubbelt så mycket som de 1 960 kronor som lönerna ökat för arbetarna inom byggnadsindustrin (se tabell 3.1 och diagram 3.2).

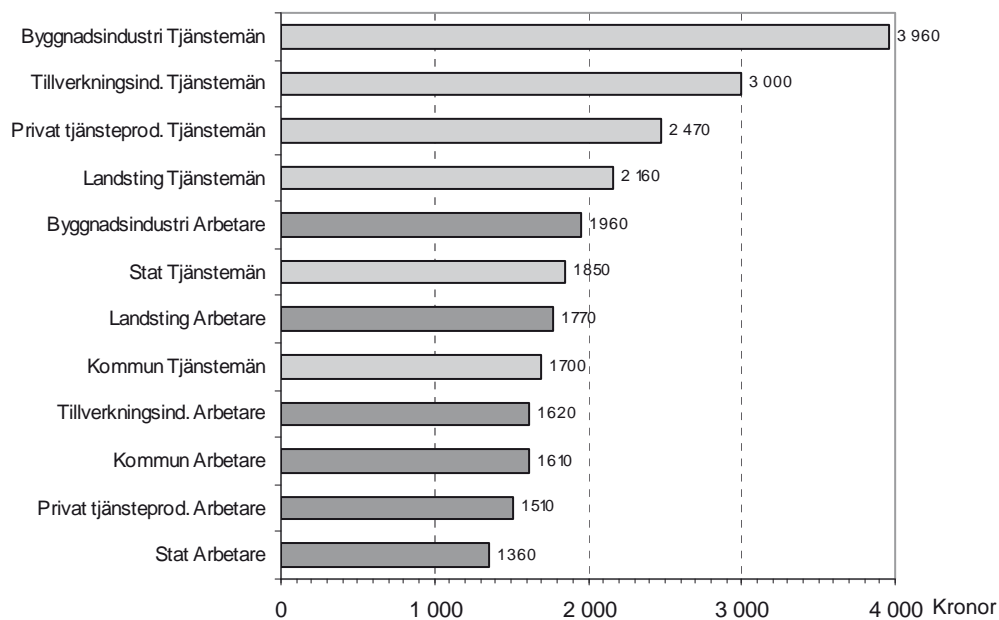
Även inom tillverkningsindustrin har lönerna ökat nästan dubbelt så mycket för tjänstemän som för arbetare, 3 000 kronor för tjänstemän och 1 620 kronor för arbetare. Det blir 1 380 kronor mer till tjänstemännen.

Likaså inom privat tjänsteproduktion var skillnaden rejält till tjänstemännens förmån då deras löner ökade med 2 470 kronor jämfört med 1 510 kronor för arbetarna.

Endast 90 kronors skillnad inom kommunal sektor

Inom de offentliga sektorerna var skillnaden i löneökning för arbetare och tjänstemän betydligt mindre. Minst var skillnaden inom kommunal sektor där lönerna ökade med 1 610 kronor för arbetare och 1 700 kronor för tjänstemän, en relativt blygsam skillnad på 90 kronor.

**Diagram 3.2 Löneökning år 2007-2008. Kronor
Arbetare och tjänstemän. Sex sektorer**

4

Jämställdhetspotten år 2007-2008

I avtalsrörelsen 2007 tog LO och förbunden ett nytt grepp i lönepolitiken för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Alla förbund enades om samordnade avtalskrav gällande jämställda löner. Resultatet blev den så kallade jämställdhetspotten och industrins låglönesatsning. Syftet var att särskilt satsa på avtalsområden med stor andel lågavlönade kvinnor.

Jämställdhetspott

Jämställdhetspott användes av de flesta LO-förbunden och utformades så att varje avtalsområde hade rätt att kräva en extra pott som baserades på andelen kvinnor inom avtalsområdet med en lön under 20 000 kronor per månad. Som mest kunde denna pott bli 205 kr vilket motsvarade knappt 1 procent av medellönen för arbetare. Det vill säga att om andelen kvinnor med lön under 20 000 kronor var exempelvis 50 procent av alla anställda inom ett avtalsområde blev det extra avtalskravet 102,50 kr ($205 \cdot 0,5$) per anställd.

Industriförbundens låglönesatsning

Flertalet LO-förbund inom industrin valde dock att inte ha någon jämställdhetspott i sina avtal utan valde istället att satsa på att höja avtalens lägstlöner. Även detta var möjligt inom ramen för LO-samordningen.

Utgångspunkt för industrins låglönesatsning var att de avtal som har lägst medellön även har flest kvinnor. Även inom enskilda avtalsområden har kvinnor ofta lägre lön än män och en höjning av lägstlönerna skulle då i först hand gynna kvinnor.

Industriförbundens avtalskrav gällande låglönesatsning

I den gemensamma avtalsplattformen inför avtalsrörelsen formulerades kravet på följande sätt: Ett löneutrymme skapas på varje avtalsområde genom att varje individ bidrar med 3,9 procent, dock lägst 840 kronor per månad. Alla anställda ska få minst 400 kronor per månad i löneökning. Områden med lågt löneläge och många kvinnor ska särskilt uppmärksammas. /.../

I de fall avtalen innehåller bestämmelser om lägstlöner/minimilöner ska dessa höjas med minst 1 400 kronor per månad.

Utfall efter 2 första avtalsåren

Utfallet av jämställdhetspotterna och låglönesatsningen efter de två första åren i Avtal 2007, år 2007-2008, har blivit ungefär som det var tänkta i den meningen att lönerna för arbetare inom kvinnodominerade sektorer har ökat mer än inom mansdominerade sektorer och att detta gett en utjämning av lönerna mellan kvinnor och män.

Åtminstone gäller detta om den kvinnodominerade offentliga sektorn jämförs med den mansdominerade privata sektorn.

Andel kvinnor bland arbetare

Samtliga arbetare	46 %
Privat sektor	32 %
Offentlig sektor	81 %

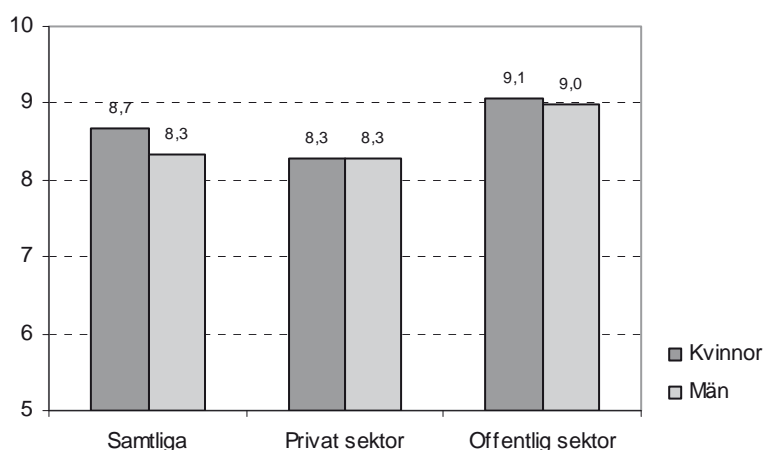
0,4 procentenheter mer till kvinnorna

Inom offentliga sektorn har lönerna ökat med 9,1 procent för kvinnor och 9,0 procent för män år 2007-2008 medan lönerna inom privat sektor ökat med 8,3 procent för både kvinnor och män. Lönerna har alltså ökat med knappt en procentenhet mer inom den kvinnodominerade offentlig sektorn och detta har i sin tur bidragit till att lönerna för *samtliga* arbetarkvinnor ökat 0,4 procentenheter mer än för män, 8,7 procent respektive 8,3 procent (se diagram 4.1).

Jämställdhetspotten hade troligen betydelse

0,4 procentenheter mer för kvinnor på 2 år kanske inte är så mycket att yvas över och hur stor del av detta som beror på jämställdhetspotter och låglönesatsning går inte att exakt beräkna. Utfallet motsäger dock på intet vis att dessa haft en viss effekt vad gäller utjämning av lönerna mellan kvinnor och män.

Diagram 4.1 Löneökning år 2007-2008. Procent Arbetare efter kön

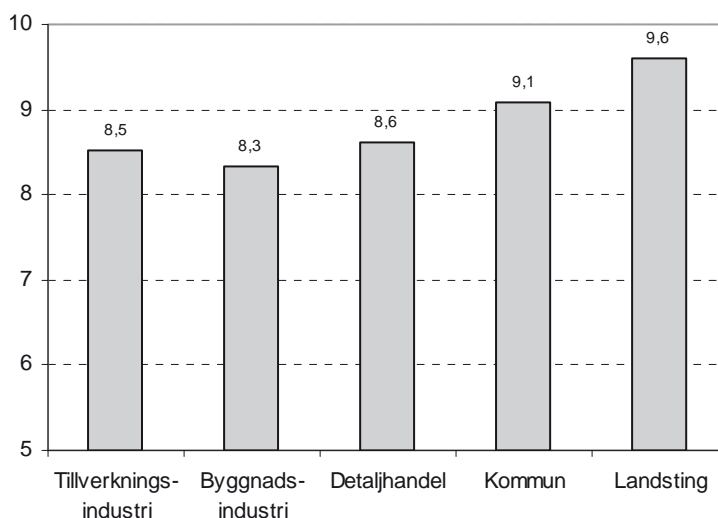

Resultaten dock inte entydiga

En uppdelning av privat och offentlig sektor på fler sektorer visar återigen att lönerna ökat mer inom kvinnodominerade sektorer än inom mansdominerade. Det framgår dock även att resultaten inte är helt entydiga.

En grov uppdelning av privat sektor på tre sektorer - tillverkningsindustri, byggnadsindustri och detaljhandel - visar att lönerna visserligen ökat mest inom den kvinnodominerade detaljhandeln, 8,6 procent, men att det bara är marginellt mer än vad lönerna ökat inom den mansdominerade tillverkningsindustrin och byggnadsindustrin, 8,5 respektive 8,3 procent (se diagram 4.2).

Diagram 4.2 Löneökning år 2007-2008. Procent Arbetare efter sektor

Stora strukturella förändringar senaste åren

Det kan tyckas att skillnaden borde ha blivit större med tanke på att detaljhandeln består av 70 procent kvinnor jämfört med 20 procent inom tillverkningsindustrin och endast 3 procent inom byggnadsindustrin. Det bör dock noteras att de medellöner som här jämförs inte enbart påverkas av löneökningar enligt kollektivavtalen utan även av strukturella förändringar som exempelvis ökat antal anställda eller ändrad fördelning vad gäller kön och ålder. År 2007-2008 var dessa strukturella förändringarna ovanligt stora, inte minst inom detaljhandeln. Orsaken till detta var den högkonjunktur som rådde fram till hösten 2008 vilken resulterade i en kraftig ökning av antalet anställda inom privata tjänstesektor, inklusive detaljhandeln. År 2008 ökade antalet anställda inom detaljhandeln med 14 500 personer, drygt 9 procent. Av dessa var 12 500 kvinnor, flertalet troligen ungdomar. Och eftersom kvinnor och ungdomar vanligen har lägre löner än genomsnittet så medförde denna kraftiga ökning av lågavlönade ett tryck neråt på medellönen.

Som påverkat löneökningen med kanske en halv procentenhet

Hur mycket medellönen påverkats av detta låter sig dock inte exakt beräknas med det dataunderlaget som här finns tillgängligt. En enkel uppskattning kan dock göras utifrån det antal anställda och den medellön som nu gäller inom detaljhandeln. Om antalet anställda ökas med 14 500 personer och dessa har en medellön som är 1 000 kronor lägre än genomsnittet så sänker det medellönen för hela gruppen med 0,4 procent. Är medellönen för de 14 500 nya 2 000 kronor lägre minskar medellönen för samtliga med 0,9 procent. Kanske ligger sanningen nånstans däremellan, runt en halv procentenhet.

Slutsats

Slutsatsen av denna övergripande utvärdering av jämställdhetspottens påverkan på löneutvecklingen för avtalsperiodens 2 första år blir att den troligen bidragit till att lönerna ökat mer för kvinnor än för män bland arbetare och att löneskillnaden därmed minskat. Visserligen ökade lönerna för kvinnor bara med 0,4 procent mer än för män men det är ändå ett steg i rätt riktning och en fortsättning på den utjämning som sakta men säkert skett under 2000-talet. Jämställdhetspotten hjälpte troligen till att hålla i den utvecklingen.

Det bör åter noteras att den här redovisade utvärderingen endast gäller 2 av de 3 år som innevarande avtalsperiod gäller. Tidigast nästa år kan en slutgiltig utvärdering av jämställdhetspotten göras. Redan nu kan dock konstateras att det inte kommer att bli enkelt med tanke på att den så kallade finanskrisen påverkat löneutvecklingen på flera sätt, bland annat har flera lönerevisioner, främst inom industrin, skjutits fram i tiden.

5

Löneutveckling år 1998–2008

De tio senaste åren, år 1998–2008, har medellönen för samtliga anställda ökat från 18 300 kronor till dagens 26 400 kronor. Det är en ökning med 45 procent och motsvarar en årlig löneökningstakt på 3,8 procent. Löneutveckling har dock varit mycket olika för arbetare och tjänstemän.

0,6 procent mer till tjänstemännen varje år

För arbetare har den årliga löneökningstakten varit 3,4 procent och för tjänstemän 4,0 procent. Lönerna har alltså ökat med drygt en halv procent mer per år för tjänstemän. Det kanske inte låter så mycket men summeras löneökningarna för hela tioårsperioden så har lönerna ökat med 39,5 procent för arbetare och 47,7 procent för tjänstemän. Den drygt halva procentenheten per år har alltså vuxit till drygt åtta procentenheter på tio år (se diagram 5.1).

Kanske inte heller åtta procentenheter låter speciellt upprörande. Räknat i kronor blir dock skillnaden mer påtaglig då lönerna ökat med 6 000 kronor för arbetare men med hela 9 900 kronor för tjänstemän de tio senaste åren. Det vill säga 3 900 kronor mer för tjänstemännen.

Lönegapet från 5 400 kronor till 9 300 kronor på tio år

Lönegapet i form av skillnaden i medellön för arbetare och tjänstemän har ökat från 5 400 kronor år 1998 till dagens 9 300 kronor. I procent motsvaras detta av att tjänstemännens löner var 36 procent högre än för arbetare år 1998 till att år 2008 vara 44 procent högre (se diagram 5.1-5.2).

Diagram 5.1 Genomsnittlig månadslön år 1998-2008 Arbetare och tjänstemän

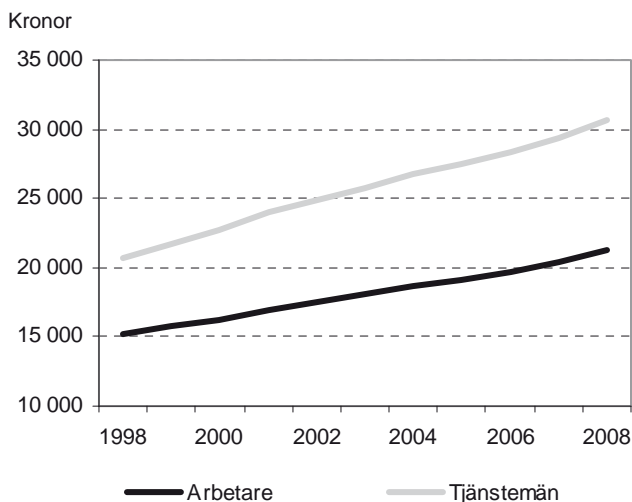

Diagram 5.2 Lönegapet mellan arbetare och tjänstemän år 1998-2008. Kronor

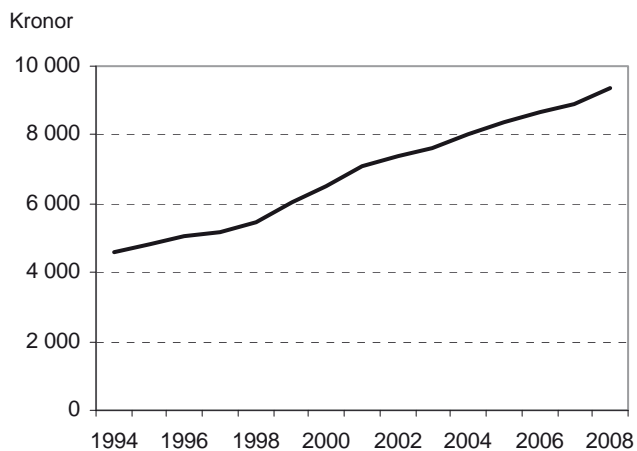

Diagram 5.3 Löneökning år 1998-2008. Procent
Arbetare och tjänstemän efter sektor

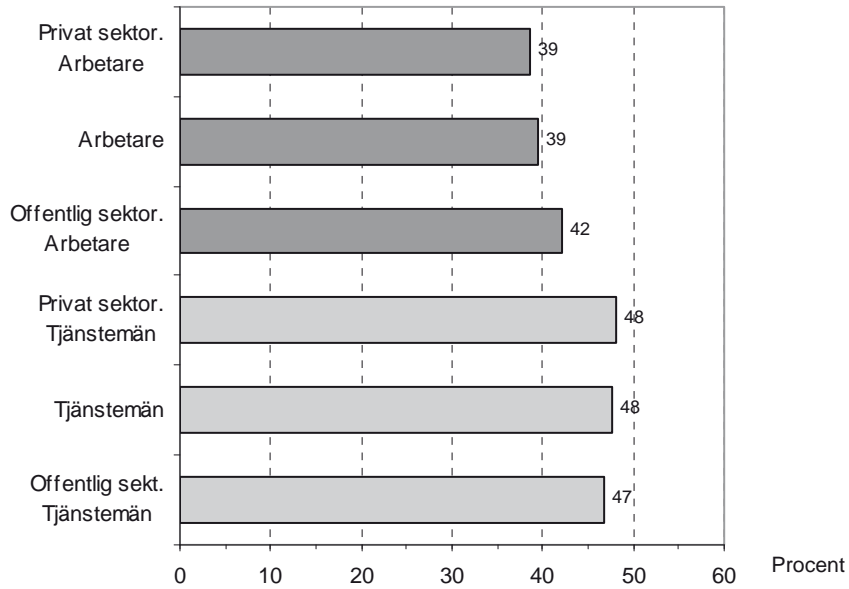
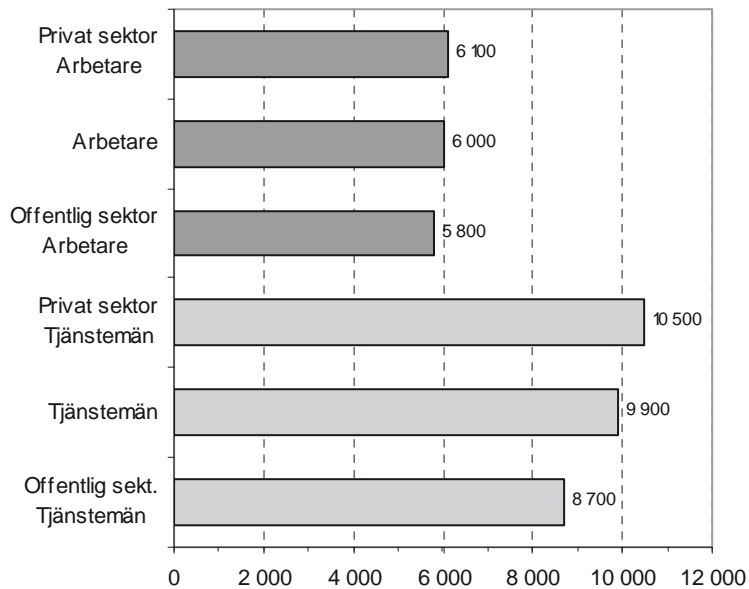

Diagram 5.4 Löneökning år 1998-2008. Kronor
Arbetare och tjänstemän efter sektor

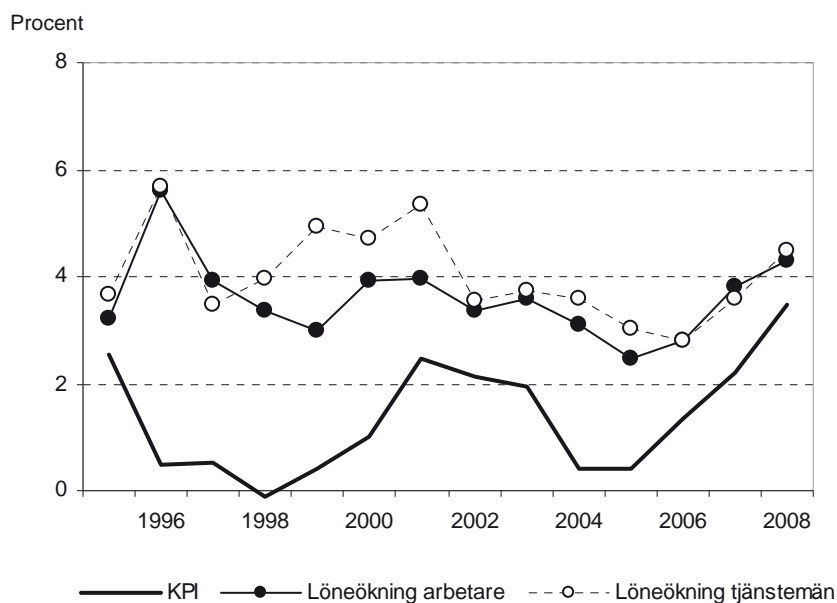
Real löneutveckling år 1998-2008

1,8 procents reallöneökning för arbetare och 2,4 procent för tjänstemän

Inflationen i Sverige har varit relativt låg de tio senaste åren. Enligt Statistiska centralbyråns konsumentprisindex så har det till och med varit deflation några korta perioder, det vill säga att konsumentpriserna har minskat. I genomsnitt så har inflationstakten legat runt 1,5 procent efter år 1998.

Lönerna har under samma period ökat med i genomsnitt 3,4 procent för arbetare och 4,0 procent för tjänstemän. Det vill säga klart mer än inflationen för både arbetare och tjänstemän. Löntagarnas köpkraft har därmed ökat och det har varit så kallad reallöneökning varje år sedan mitten av 1990-talet. I genomsnitt så har reallönerna ökat med cirka 1,8 procent per år för arbetare och 2,4 procent per år för tjänstemän de tio senaste åren (se diagram 5.5).

Diagram 5.5 **Löneökningstakt (nominell) och inflationstakt enligt KPI 1995-2008**
Förändring av årsmedeltal. KPI enligt SCB mätningar

6

Kvinnor och män

Kvinnors lön 83 procent av mäns lön

Den genomsnittliga månadslönen för samtliga kvinnor är 23 900 kronor och för män 28 800 kronor. Medellönen för kvinnor är därmed 4 900 kronor lägre än för män. Räknat i procent motsvarar medellönen för kvinnor 83 procent av medellönen för män (se diagram 6.1 och tabell 6.1).

Mindre skillnad bland arbetare än bland tjänstemän

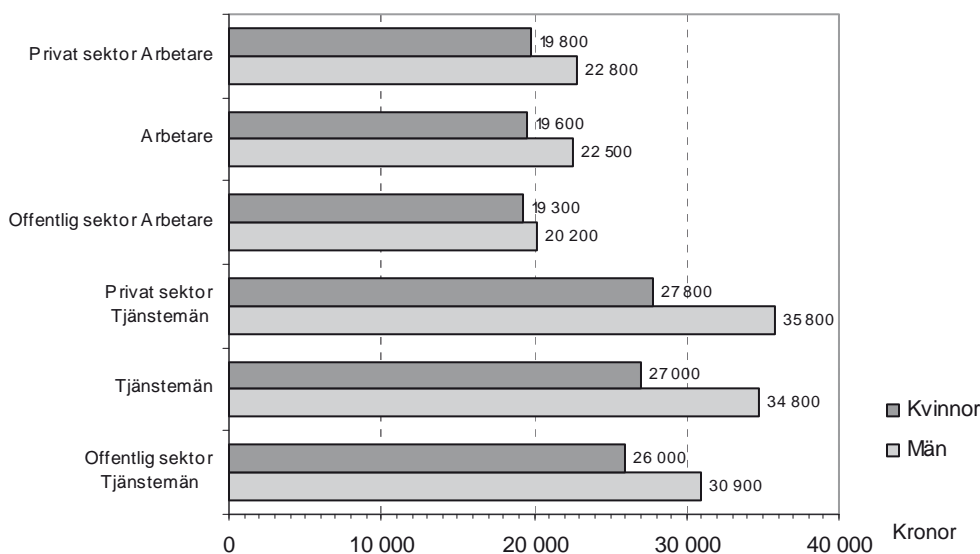
Fördelat på arbetare och tjänstemän så är löneskillnaden mellan kvinnor och män betydligt mindre bland arbetare än bland tjänstemän. Bland arbetare är medellönen för kvinnor 19 600 kronor och för män 22 500 kronor, det vill säga 2 900 kronor högre för män. Räknat i procent så motsvarar kvinnors medellön 87 procent av medellönen för män bland arbetare.

Bland tjänstemän är medellönen för kvinnor 27 000 kronor och för män 34 800 kronor, en skillnad på hela 7 800 kronor till männens förmån. Räknat i procent motsvarar kvinnors medellön 78 procent av medellönen för män bland tjänstemän.

Mindre skillnad inom offentlig sektor än inom privat sektor

Löneskillnaderna är betydligt mindre inom offentlig sektor än inom privat sektor. Inom offentlig sektor är medellönen för kvinnor 96 procent av medellönen för män bland arbetare och 84 procent bland tjänstemän. Inom privat sektor är motsvarande siffror för 87 procent för arbetare och 78 procent för tjänstemän, det vill säga lika stora som bland samtliga anställda (se tabell 6.1).

Diagram 6.1 Genomsnittlig månadslön år 2008 Kvinnor och män

Tabell 6.1 Månadslön för kvinnor och män år 2008 samt kvinnors lön i procent av mäns lön - med och utan standardvägning efter yrke**

	Arbetare		Kvinnors lön i % av mäns lön		Tjänstemän		Kvinnors lön i % av mäns lön		Samtliga		Kvinnors lön i % av mäns lön	
	Kvinnor	Män	Ej stand. vägt	Stand. vägt *	Kvinnor	Män	Ej stand. vägt	Stand. vägt *	Kvinnor	Män	Ej stand. vägt	Stand. vägt *
Samtliga sektorer	19 600	22 500	87	97	27 000	34 800	78	91	23 900	28 800	83	93
Privat sektor	19 800	22 800	87	95	27 800	35 800	78	89	24 700	29 000	84	91
Tillverkningsindustrin	20 500	22 600	91	94*	30 700	37 600	82	91*	25 400	28 000	91	92*
Byggnadsindustrin	20 200	25 600	79	92*	28 700	34 800	82	90*	26 900	27 500	97	90*
Tjänsteproduktion	19 500	21 400	91	97*	27 300	35 400	77	89*	24 400	29 800	82	91*
Offentligt sektor	19 300	20 200	96	101	26 000	30 900	84	96	23 100	27 600	84	98
Stat	19 700	22 400	88	98	27 400	31 700	86	92	27 000	30 500	89	92
Kommun	19 200	19 800	97	102	25 000	26 600	94	99	21 800	23 700	92	100
Landsting	20 100	20 200	100	100	27 100	39 000	69	95	25 300	34 100	74	96

* Standardvägningen för de tre privata sektorerna gäller år 2006 och är beräknad med SCBs databas Linda2006

** Standardvägningen är beräknad på SCBs Lönsstrukturstatistik år 2008 fördelad på 4-siffrer ssyk för respektive sektor

Löneökning år 2007-2008

Mer procent till kvinnorna

För samtliga anställda kvinnor ökade lönerna med 8,5 procent och för män med 8,4 procent år 2007-2008. En marginell skillnad på 0,1 procentenhet till kvinnornas favör (se tabell 6.2).

Bland arbetare var dock skillnaden större då lönerna för arbetarkvinnor ökade med 8,7 procent och för män med 8,4 procent. Bland tjänstemän ökade däremot lönerna något mer för män än för kvinnor, 8,4 procent för kvinnor och 8,5 procent för män.

Bland arbetare har alltså lönerna ökat lite mer för kvinnor än för män de två senaste åren. Detta samtidigt som flertalet LO-förbund haft så kallade jämställdhetspotter i sina kollektivavtal gällande år 2007-2009. Syftet med dessa var att satsa lite extra av löneökningstrycket på kvinnodominerade sektorer. Det tycks alltså som om detta gett resultat. Läs mer om utfallet av jämställdhetspotterna de två första avtalsåren i avsnitt 4 ovan.

Men som vanligt mer kronor till männen

Räknat i antal kronor ökade lönerna som vanligt mer för män än för kvinnor år 2007-2008, såväl bland arbetare som bland tjänstemän. Bland arbetare ökade medellönen för kvinnor med 1 560 kronor och för män med 1 730 kronor. Det vill säga 170 kronor mer för männen. Bland tjänstemän ökade medellönen för kvinnor med 2 080 kronor och för män med 2 730 kronor, en skillnad på hela 650 kronor.

Tabell 6.2 Löneökning för kvinnor och män år 2007-2008. Procent och kronor per månad

	Procent						Kronor					
	Arbetare		Tjänstemän		Samtliga		Arbetare		Tjänstemän		Samtliga	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Samtliga	8,7	8,3	8,4	8,5	8,5	8,4	1 560	1 730	2 080	2 730	1 870	2 220
Privat sektor	8,3	8,3	9,1	8,8	8,8	8,9	1 510	1 740	2 310	2 910	2 000	2 370
Offentlig sektor	9,1	9,0	7,5	7,1	8,1	7,0*	1 600	1 670	1 820	2 030	1 730	1 800

* Lågt ökningstal på grund av att antalet manliga arbetare ökat och antalet manliga tjänstemän minskat, s.k. strukturell förändring

Löneökning år 1998-2008

De tio senaste åren mer till kvinnorna

Sammantaget för de tio senaste åren, år 1998-2008, har lönerna ökat mer för kvinnor än för män bland såväl arbetare som tjänstemän – i procent räknat vill säga – och löneskillnaden har minskat något.

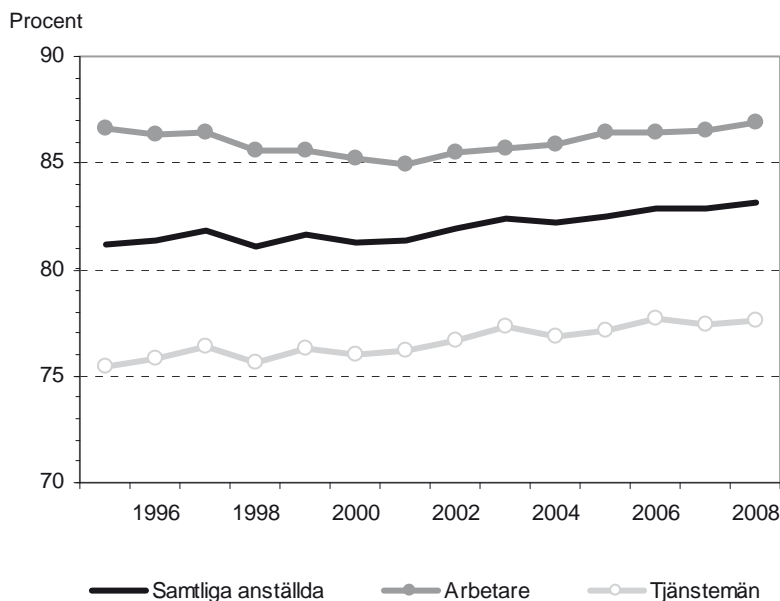
Bland arbetare har lönerna för kvinnor ökat med 41 procent år 1998-2008 och för män med 39 procent. Totalt alltså 2 procentenheter mer för kvinnorna. Bland tjänstemän har lönerna ökat med 50 procent för kvinnor och 46 procent för män. En skillnad på 4 procentenheter till kvinnornas fövor.

Kvinnors lön för första gången över 83 procent

Medellönen för kvinnors har varit cirka 80 procent av medellönen för män ända sedan 70-talet. De senaste sex-sju åren har dock lönerna jämnas ut sakta men säkert och år 2008 nådde medellönen för samtliga anställda kvinnor för först gången över 83 procent av medellönen för samtliga anställda män (se diagram 6.4).

Diagram

6.4 Kvinnors lön i procent av mäns lön år 1995-2008

Både bland arbetare och tjänstemän nådde löneskillnaderna rekordlåga nivåer år 2008. Bland arbetare noterades toppnoteringen 86,9 procent och bland tjänstemän 77,6 procent vilket är det näst högsta värdet som uppmätts bland tjänstemän. Endast år 2006 var högre.

Sju års minskning bland arbetare

Bland arbetare har löneskillnaden minskat de senaste sju åren men åren dessförinnan, år 1995-2001, ökade löneskillnaden. De senaste årens minskning innebär att löneskillnaden nu är på ungefär samma nivå som i mitten av 1990-talet. En förklaring till denna upp och nergång är den kraftiga könssegregering som råder bland arbetare inom nästan alla yrken och sektorer. Lönerna inom de kvinnodominerade sektorerna kommun och landsting ökade i lägre takt än inom den mansdominerade privat sektorn under 90-talets senare del. Det drabbade främst kvinnor eftersom drygt 80 procent av arbetarna i kommun och landsting är kvinnor. Men efter år 2001 har lönerna ökat mer inom kommun och landsting än inom privat sektor och lönerna har jämnats ut något mellan privat och offentlig sektor och därmed även mellan kvinnor och män.

Minskande könssegregering bland tjänstemän

Bland tjänstemän har löneskillnaden mellan kvinnor och män sakta men säkert minskat under hela mätperioden, från 75 procent år 1995 till 77,6 procent år 2008. En bidragande orsak är troligen att den könssegregerade arbetsmarknaden är på väg att luckras upp inom många tjänstemannayrken. Andelen kvinnor inom tidigare mansdominerade och relativt högavlönade yrken som läkare, ekonomer, jurister och chefer av olika slag har ökat de senaste åren och är i några fall till och med på väg att bli kvinnodominerade.

Standardvägda löner

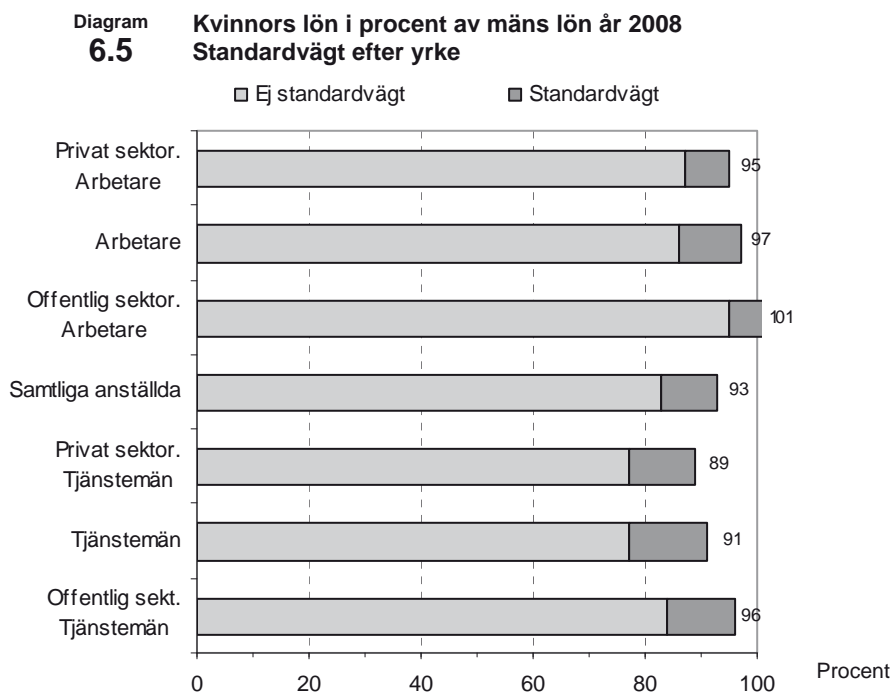
Löneskillnaden mellan kvinnor och män förklaras till stor del av att kvinnor och män i huvudsak arbetar inom olika yrken och att lönerna varierar kraftigt mellan dessa yrken. Ett sätt att ta hänsyn till detta vid jämförelse av kvinnors och mäns löner är att använda så kallad standardvägning. Standardvägning innebär i korthet att medellöner beräknas med antagande om att antalet kvinnor och antalet män är lika många inom varje redovisningsgrupp, här yrkesgrupp (se bilaga 1 för exempel).

Klart mindre löneskillnad med standardvägning

Standardvägning efter yrke medför att kvinnors lön i procent av mäns lön ökar från 83 procent till 93 procent bland samtliga anställda (se diagram 6.5). Löneskillnaden mellan kvinnor och män minskar alltså, dock i olika grad vad gäller arbetare och tjänstemän liksom mellan privat och offentlig sektor.

Nästan ingen löneskillnad bland arbetare

Bland arbetare försvinner löneskillnaden nästan helt med standardvägning då den standardvägda medellönen för kvinnor är 97 procent av männens. Inom offentlig sektor blir kvinnors lön till och med högre än mäns lön, 101 procent, medan den inom privat sektor stannar vid 95 procent.

Även bland tjänstemän minskar löneskillnaden med standardvägning. För samtliga tjänstemän ökar kvinnors lön i procent av mäns lön från 77 till 91 procent med standardvägning. Inom offentlig sektor från 84 till 96 procent och inom privat sektor från 77 till 89 procent.

Samma yrke samma lön

De betydligt mindre löneskillnader som framträder när standardvägning används förklaras av att lönerna oftast inte skiljer sig nämnvärt mellan kvinnor och män med samma yrke. Inom exempelvis kommunal sektor finns en rad yrken där medellönen till och med är högre för kvinnor än för män (grundskolelärare, förskollärare, barnskötare, städare m.fl.). Ändå kvarstår det faktum att medellönen för samtliga kvinnor endast är 83 procent av samtliga mäns medellön. Hur hänger detta ihop?

Kvinnoyrke lika med låglöneyrke

Förklaringen ligger i kombinationen av en starkt könssegregerad arbetsmarknad och stora löneskillnader mellan olika yrken och sektorer. Det vill säga att kvinnor och män i huvudsak arbetar inom olika yrken och att medellönen nästan alltid är lägre inom de yrken som domineras av kvinnor. Det framgår tydligt i följande avsnitt om andel kvinnor och relativlön inom olika sektorer.

Andel kvinnor och relativlön

Ju större andel kvinnor en sektor innehåller desto lägre är sektorns relativlön. Detta framgår av diagram 6.6 och 6.7 som visar sambandet mellan *andel kvinnor* och *relativlön* för arbetare och tjänstemän inom olika sektorer.

Sambandet tydligast bland arbetare

Sambandet är tydligast bland arbetare då samtliga sex sektorer med mer än 50 procent kvinnor även har de lägsta relativlönerna (observationerna i nedre högra delen av diagram 6.6) medan de mansdominerade sektorerna alla har relativlöner över 100, med undantag av sektorn företagstjänster som ligger strax under 100.

Relativlön

En sektors relativlön är *sektorns medellön* i procent av *medellön för samtliga anställda*.

Exempel

Relativlön för arbetare inom byggnadsindustrin:
Medellön för byggnadsarbetare (24 500 kronor) / Medellön för samtliga arbetare (20 400 kronor) =
 $24\,500 / 20\,400 = 1,20 (* 100) = 120$

Lönen för byggnadsarbetare är alltså 120 procent av medellönen för samtliga arbetare.

Tydligt även bland tjänstemän - med tre undantag

Bland tjänstemän tycks sambandet mellan kön och lön inte lika tydligt. En närmare granskning visar dock att det bara är tre sektorer som avviker. Det är sektorerna finans och försäkringsverksamhet, landsting och transport. Bortses från dessa tre så framstår det negativa sambandet mellan andel kvinnor och lön lika tydligt som bland arbetare (se diagram 6.7).

Diagram **6.6** **Arbetare: Andel kvinnor per sektor och sektorns medellön relativt medellön för samtliga arbetare (=100). År 2008**

Sektorns relativlön

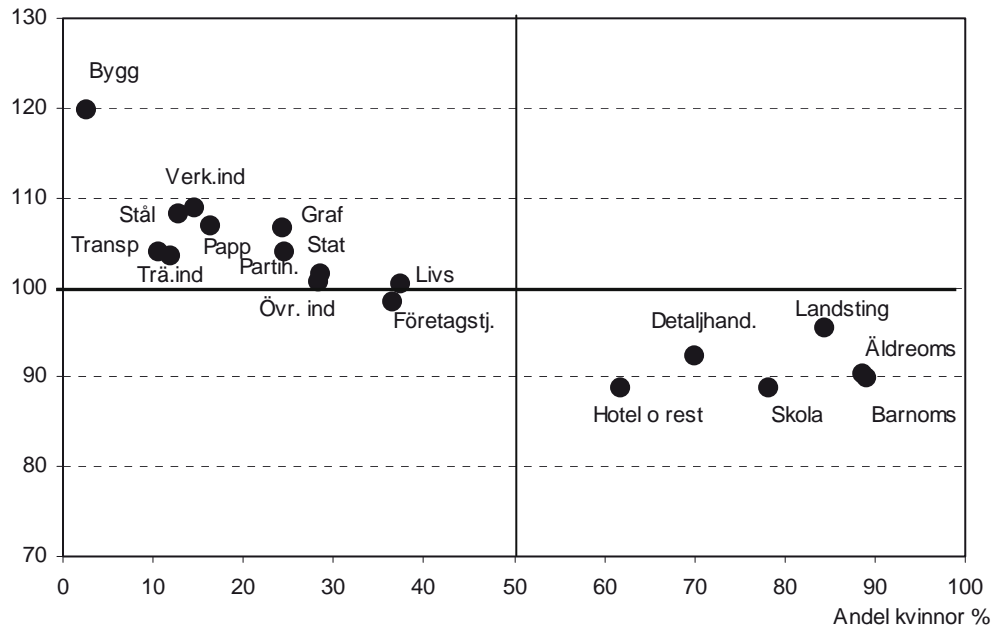
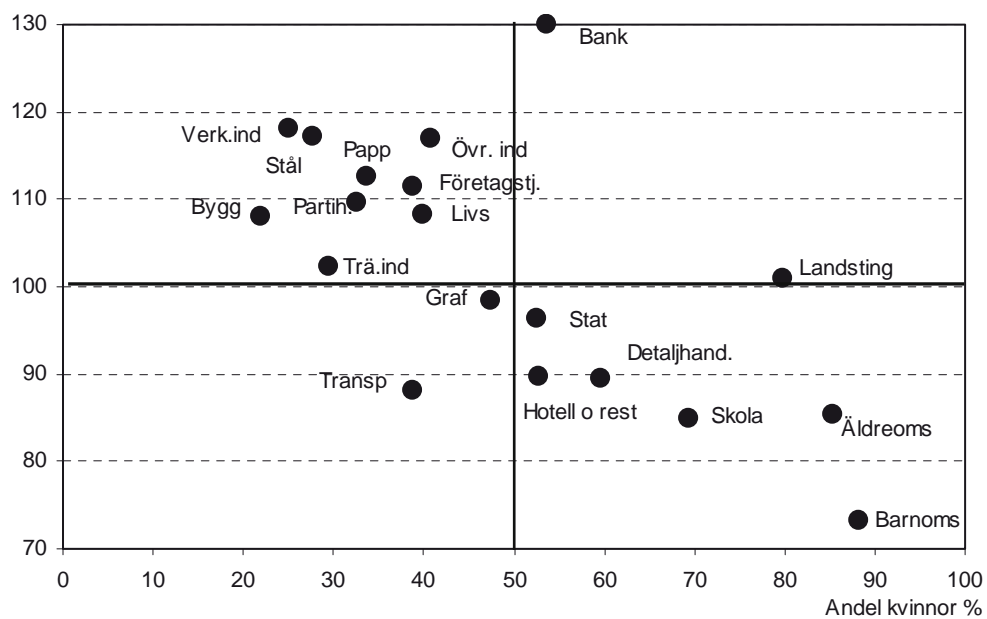

Diagram **6.7** **Tjänstemän: Andel kvinnor per sektor och medellön relativt medellön för samtliga tjänstemän (=100). År 2008**

Sektorns relativlön

Nästan ingen förändring de senaste åren

I föregående års LO-rapport om löner, Lönerapport år 2008, redovisades en studie om förändringar av andel kvinnor och relativlön år 2000-2007. Studien visade att inte mycket förändrats under de sju åren vad gäller könsfördelning och relativlöner. De små förändringar som ändå skett pekar dessutom mot en ökad segregering och större skillnad i relativlön.

Studien gav dock en antydning om att andel kvinnor och relativlön förändras över tiden i motsatt riktning, det vill säga att när andelen kvinnor *ökar* så *minskar* sektorns relativlön och om andelen kvinnor *minskar* så *ökar* relativlönen. Förändringarna i studien var dock allt för små för att säkert kunna dra en sådan slutsats.

7

Lönenivå år 2008 - 19 sektorer

En fördelning av löntagarna på 19 sektorer visar tydligt tjänstemännens lönemässiga försprång framför arbetarna inom alla sektorer. Inte inom någon sektor når arbetarnas löner upp till de 26 400 kronor som är medellönen för samtliga anställda. Tjänstemännen däremot har inom de flesta sektorer betydligt högre löner än så (se diagram 7.1).

Finans och försäkring först över 40 000 kronor

Noterbart för år 2008 att tjänstemännen inom sektorn finans och försäkringsverksamhet kan gratuleras till att vara första sektorn med över 40 000 kronor i medellön. Närmast efter kommer tre industrisektorer vars tjänstemän har medellöner runt 36 000 kronor.

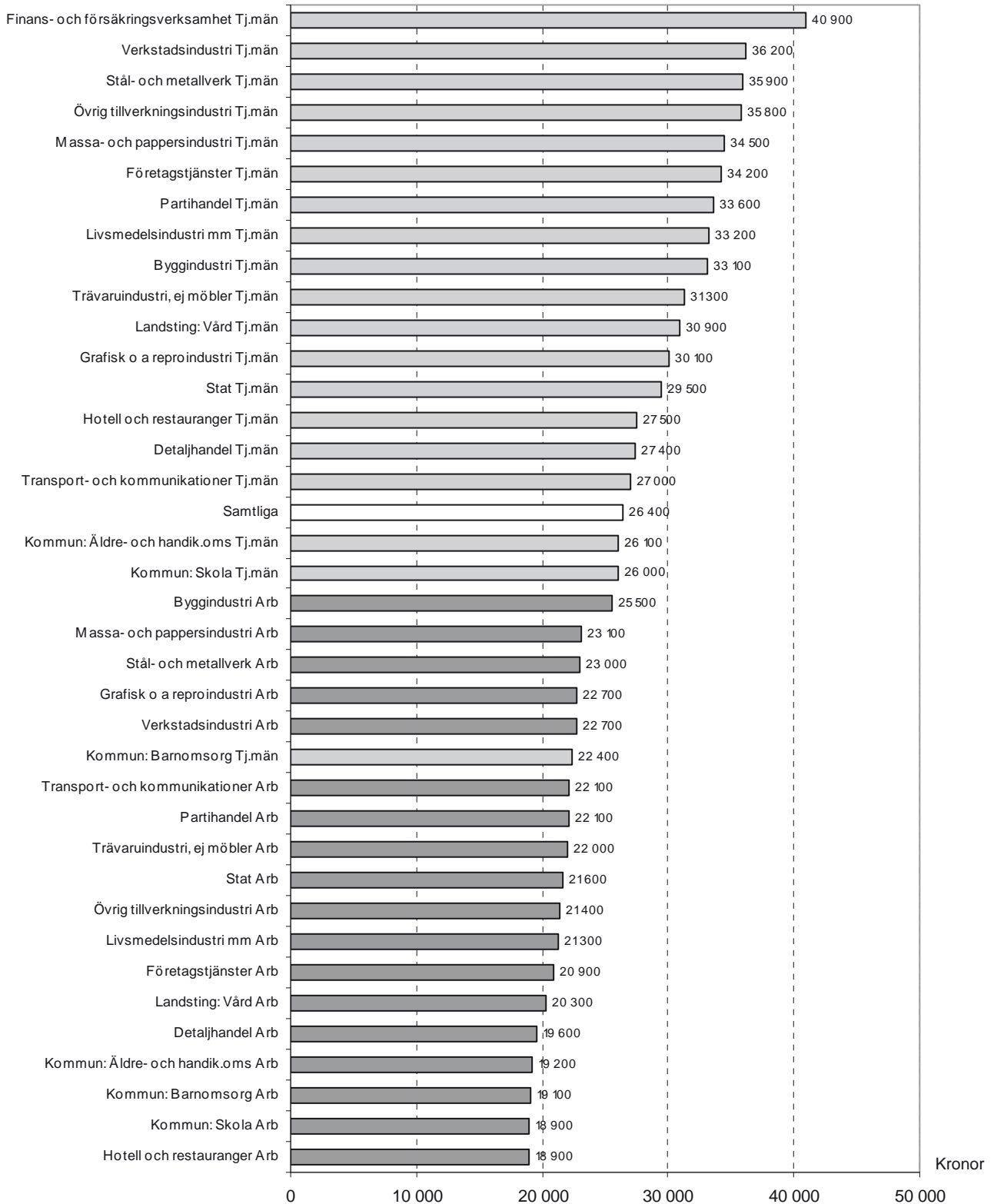
Högst medellön bland arbetarna har byggnadsindustrin med 25 500 kronor. Närmast därefter kommer arbetarna inom massa- och pappers-, stål- och metall-, grafisk- och reproindustri samt verkstadsindustrin där medellönen ligger runt 23 000 kronor.

Fem sektorer alltså under 20 000 kronor

I nedersta delen av diagrammet återfinns fem sektorer vars arbetare ännu har medellöner under 20 000 kronor. Det är de tre kommunala sektorerna - skola, barn- och äldreomsorg - samt detaljhandel och hotell och restaurang.

**Diagram
7.1**

**Genomsnittlig månadslön år 2008
Arbetare och tjänstemän efter 19 sektor**

Bilagor

Bilaga 1 Metod och dataunderlag
Strukturrensning
Standardvägning
Statistisk osäkerhet

Bilaga 2 Månadslön och löneutveckling år 2007 för arbetare,
tjänstemän och samtliga anställda

Bilaga 1

Metod och dataunderlag

Rapporten syftar till att beskriva lönenivå och löneutveckling för olika grupper av anställda på den svenska arbetsmarknaden år 1998-2008.

Dataunderlaget är den så kallade lönestrukturstatistiken (LSS) som sammanställs och redovisas av Statistiska centralbyrån. Lönestrukturstatistiken redovisas en gång per år och är fördelad på fem olika sektorer – privatanställda arbetare, privatanställda tjänstemän, stat, kommun och landsting. Lönestrukturstatistiken har redovisats i sin nuvarande form sedan år 1994.

I syfte att förbättra statistikens jämförbarhet över tiden och mellan olika sektorer har statistiken bearbetats av LO främst genom beräkning av ett enhetligt lönebegrepp, sektorindelning samt strukturensning.

Löneutveckling för arbetare inom detaljhandeln enligt Handels

För en näringsgren har ett annat dataunderlag delvis använts. Det gäller löneökningstalen för *arbetare inom detaljhandeln*. Anledningen till detta är att löneökningstalen enligt LSS är mycket låga, cirka 4 procent år 2007-2008 vilket till och med är betydligt lägre än lägsta löneökning enligt Handelsanställdas kollektivavtal för år 2007-2008. Orsaken till denna underskattning i LSS är att antalet anställda ökat kraftigt inom detaljhandeln år 2007-2008. Det är främst ungdomar med låga ingångslöner som strömmat till vilket påverkat den skattade medellönen för samtliga anställda negativt.

Handelsanställdas förbunds egna lönestatistik har därför bedömts ge en bättre bild av löneutvecklingen år 2007-2008. Den medellön som redovisas för arbetare inom detaljhandeln är dock enligt LSS. Den skiljer sig dessutom bara marginellt mot medellönen enligt Handels lönestatistik.

Lönebegrepp

Det lönebegrepp som används i rapporten är grundlön inklusive helglön och andra fasta löneförmåner. Lönebegreppet är avsett att motsvara månadslön för heltidsarbete på dagtid.

De lönekomponenter som inte ingår är i huvudsak olika typer av rörliga lönetillägg som till exempel för obekvämt arbetstid, skiftgång och övertid. Inte heller arbetstidsförkortning som är framförhandlad i utbyte mot löneökning är medräknad.

I SCBs redovisning av lönestrukturstatistiken används olika lönebegrepp och benämningar för olika sektorer. Tabell 1 visar vilka lönekomponenter som ingår i rapportens lönebegrepp för respektive sektor.

Uppräkningsfaktor för timlön

Vad gäller privatanställda arbetare så redovisar SCB endast timlön för dessa. Månadslön har dock beräknats genom att multiplicera timlönen med 167,5 vilket motsvarar det genomsnittliga antalet arbetade timmar som en heltidsanställd arbetar per månad med hänsyn till hur helgdagar infaller under en 28-årsperiod. Samma uppräkningsfaktor har använts för samtliga år för att ge bästa möjliga jämförbarhet över tiden.

Redovisningsgrupper

Lönestrukturstatistiken redovisas inte efter avtalsområden men väl efter näringsgren och yrke. Utifrån detta har statistiken grupperats för att motsvara gällande avtalsområden så mycket som möjligt. Detta har skett genom indelning av de anställda i 19 sektorer. Tabell 2 visar vilka näringsgrenar och yrkesgrupper som ingår i respektive sektor. De privata sektorerna är uppdelade efter näringsgren medan de offentliga är uppdelade efter yrke.

Tabell 1 Lönekomponenter för respektive sektor

Sektor	Lönekomponenter
Privatanställda arbetare	Tid- och prestationslön, helglön och andra förmåner. Timlön
Privatanställda tjänstemän	Tid- och prestationslön, helglön och andra förmåner. Månadslön
Stat	Grundlön inkl fasta lönetillägg
Kommun	Grundlön inkl fasta lönetillägg
Landsting	Grundlön inkl fasta lönetillägg

Tabell 2 Indelning av sektorer efter yrke och näringsgren

Två sektorer	Sex sektorer	19 sektorer
Privat	Tillverkningsindustri	Verkstadsindustri Livsmedels, dryckes- och tobaksindustri Trävaruindustri, ej möbler Massa- och pappersindustri Grafisk o a reproindustri Stål- och metallverk Övrig tillverkningsindustri
	Byggnadsindustri	Byggnadsindustri
	Privat tjänsteproduktion	Partihandel Detaljhandel Hotell och restauranger Transport- och kommunikationer Finans- och försäkringsverksamhet Informations-, fastighets-, uthyrningsföretag m.fl.
Offentlig	Stat	Stat
	Kommun	Äldre- och handikappomsorg Skola Barnomsorg
	Landsting	Vård

Strukturrensning

Skillnader i lön mellan två tidpunkter kan bero på olika orsaker. I denna rapport är det den löneutveckling som beror på centrala och lokala löneförhandlingar som är av intresse. Förändringen av den genomsnittliga lönen påverkas dock även av strukturella förändringar. Med detta avses här att antalet anställda inom olika yrken eller näringsgrenar förändras år från år vilket kan påverka den genomsnittliga lönenivån när den beräknas för flera yrken eller näringsgrenar. Strukturella förändringar bör därför rensas bort när lönenivåer för olika tidpunkter jämförs. Metoden för detta kallas strukturrensning och innebär att samma sysselsättningsvikter används alla år som jämförs. Det vill säga att antalet anställda fördelat efter kön, yrke och näringsgren enligt år 2008 har använts även för åren 1998–2007.

Strukturrensningen har i denna rapport genomförts efter näringsgren, klass och kön för privat sektor och efter yrke och kön för sektorerna stat, kommun och landsting.

Nedan följer ett exempel på hur löneökning inom tandvården beräknas med och utan strukturrensning.

Ej strukturrensat

Yrke	År 1995		År 2004		Löneökning Procent	Kommentar
	Antal	Lön	Antal	Lön		
Tandsköterskor	6 500	12 700	7 000	17 400	37	<i>Utan strukturrensning</i> ökade lönerna i genomsnitt med 35 procent. Observera att detta är <i>mindre</i> än vad lönerna ökade för tandsköterskor och tandläkare var för sig.
Tandläkare	4 000	22 700	3 000	33 600	48	
Samtliga	11 000	16 500 *	10 000	22 260	35	

* $((6\,500 * 12\,700) + (4\,000 * 22\,700)) / (6\,500 + 4\,000) = 16\,500$ kr

Strukturrensat för antal anställda

Yrke	År 1995		År 2004		Löneökning Procent	Kommentar
	Antal	Lön	Antal	Lön		
Tandsköterskor	7 000	12 700	7 000	17 400	37	<i>Med strukturrensning</i> av antalet anställda så blir löneökningen 42 procent vilket är ungefär mitt i mellan de 37 respektive 48 procent som lönerna ökat för tandsköterskor respektive tandläkare.
Tandläkare	3 000	22 700	3 000	33 600	48	
Samtliga	10 000	15 700**	10 000	22 260	42	

** $((7\,000 * 12\,700) + (3\,000 * 22\,700)) / (7\,000 + 3\,000) = 15\,700$ kr

Strukturrensning innebär helt enkelt att *antalet* tandläkare och tandsköterskor år 2004 används även år 1995 för beräkning av den genomsnittliga lönen för samtliga. Detta medför att löneökningen för samtliga mellan år 1995 och 2004 blir klart högre och mer rättvisande *med* strukturrensning än utan eftersom förändringen av antalet anställda då "rensats" bort och därmed inte påverkar den beräknade löneökningen.

Standardvägning

Vid jämförelse av löner för kvinnor och män har så kallad standardvägning använts. Standardvägning innebär i korthet att medellöner beräknas med antagande om att antalet kvinnor och antalet män är lika många inom varje yrke. För att illustrera metoden så redovisas nedan ett exempel på hur en standardvägning beräknas för en grupp med sjuksköterskor och läkare.

Ej standardvägt

		Antal	Lön	Kvinnors lön i procent av mäns lön	Kommentar
Sjuksköterskor	Kvinnor	56 574	21 231	99	<i>Utan standardvägning</i> motsvarar kvinnornas lön i genomsnitt 64 procent av männens lön (23.701 / 37.323). Observera att detta är betydligt lägre än vad som gäller för sjuksköterskor och läkare var för sig.
	Män	5 476	21 412		
Läkare	Kvinnor	8 469	40 200	91	
	Män	12 312	44 400		
Samtliga	Kvinnor	65 043	23 701	64	
	Män	17 788	37 323		

Standardvägt enligt standardpopulationsmetoden

		Antal	Lön	Kvinnors lön i procent av mäns lön	Kommentar
Sjuksköterskor	Kvinnor	31 025 *	21 231	99	<i>Med standardvägning</i> motsvarar kvinnornas lön i genomsnitt 96 procent av männens lön. Det är cirka mitt i mellan vad som gäller för sjuksköterskor och läkare var för sig.
	Män	31 025 *	21 412		
Läkare	Kvinnor	10 391**	40 200	91	
	Män	10 391**	44 400		
Samtliga	Kvinnor	41 416***	25 990	96	
	Män	41 416***	27 179		

* $(56\,574 + 5\,476) / 2 = 31\,025$

** $(8\,469 + 12\,312) / 2 = 10\,391$

*** $31\,025 + 10\,391 = 41\,416$

Exemplet visar att när flera yrkesgrupper summeras så kan detta ge en missvisande bild av löneskillnaden mellan kvinnor och män. Ett standardvägt resultat kan då komplettera bilden med att visa hur antalet kvinnor och män inom respektive yrke påverkar lönen för samtliga.

Som vägningstal, standardpopulation, har i detta exempel använts (antal kvinnor + antal män) / 2, vilket alltså ger lika många kvinnor och män inom respektive yrke.

Notera att förutom standardvägning efter yrke så kan man standardväga efter ytterligare faktorer, t.ex. ålder, utbildning eller yrkeserfarenhet, om det finns uppgifter för dessa variabler.

Statistikens tillförlitlighet

De löner och löneökningar som redovisas i rapporten är skattningar av de "sanna" värdena. En skillnad mellan en skattning och det sanna värdet beror på olika osäkerhetskällor.

Bortfall, urvalsfel och mätfel är de vanligaste osäkerhetskällorna. Storleken på dessa kan dock beräknas. Beräkningarna visar att osäkerheten för en skattad lönenivå oftast är liten, bara 100-200 kronor upp eller ner. Osäkerheten för en skattad löneökning är större. För de löneökningstal som redovisas här är osäkerheten beräknad till en procentenhet upp eller ner. Det vill säga att en skattad löneökning bör tolkas som att den sanna löneökningen är lika med den skattade löneökningen plus/minus en procentenhet.

Exempel:

Skattad löneökning år 2008 för arbetare inom verkstadsindustrin: 3,9 procent. Felmarginal: ± 1 procentenhet.

Den sanna löneökningen ligger då sannolikt inom intervallet $3,9 \pm 1$ procent, det vill säga mellan 2,9 – 4,9 procent.

För stat, kommun och landsting är den statistiska osäkerheten mindre än inom privat sektor. Detta beroende på att lönestatistiken för de offentliga sektorerna bygger på totalundersökningar av samtliga anställda inom respektive sektor. Något urvalsfel förekommer därmed inte. Bortfall och olika typer av mätfel kan dock förekomma men dessa går inte att beräkna lika enkelt som urvalsfel.

För privat sektor används dock en urvalsundersökning vilket innebär att lönerna inom ett urval av företag undersöks och utifrån dessa skattas lönerna för samtliga anställda inom den privata sektorn.

En annan typ av osäkerhetskälla är företag som byter näringsgren eller sektor. Detta kan påverka lönenivån i både den näringsgren företaget lämnat såväl som i den som företaget kommer till. Exempel på detta är när Ericsson sålde ut delar av sin IT-verksamhet. Så länge verksamheten fanns kvar hos Ericsson så tillhör den SNI 32 Teleproduktindustrin men när den såldes och blir ett fristående företag så tillhör den SNI 72 Datakonsulter.

Oregelbunden lönerrevision är också en osäkerhetskälla. Den innebär att löneförhandlingar och därpå följande lönerrevisioner inte alltid sker vid samma tidpunkt varje år. Däremot är lönestrukturstatistiken mycket regelbunden. Detta är ofta förklaringen till ovanligt små eller stora löneökningar mellan två närliggande år inom enskilda sektorer. Över en längre tidsperiod är detta dock ett mindre problem.

Bilaga 2

Bilaga 2a Månadslön och löneutveckling år 2008. Arbetare

Bilaga 2b Månadslön och löneutveckling år 2008. Tjänstemän

Bilaga 2c Månadslön och löneutveckling år 2008. Samtliga anställda

Bilaga 2a. Månadslön (grundlön) och löneutveckling år 2008

Arbetare

Sektor	Arbetare		Löneutveckling, Procent					
	Antal	Månadslön	År 2008	Avtal 2007-2009		Tio senaste åren		
				År 2007-2008		År 1998-2008		
				Totalt	Årstakt	Totalt	Årstakt	
Samtliga sektorer	Män	892 300	22 500	4,3	8,3	4,1	38,9	3,3
	Kvinnor	748 400	19 600	4,7	8,7	4,2	41,1	3,5
	Totalt	1 640 400	21 300	4,3	8,3	4,1	39,5	3,4
Privat sektor	Män	805 900	22 800	4,3	8,3	4,1	38,4	3,3
	Kvinnor	372 300	19 800	4,0	8,3	4,1	40,1	3,4
	Totalt	1 177 800	22 000	4,0	8,1	4,0	38,6	3,3
C Tillverkningsindustri	Män	294 500	22 600	4,2	8,6	4,2	36,5	3,2
	Kvinnor	76 600	20 500	4,8	7,7	3,8	34,8	3,0
	Totalt	371 000	22 200	4,5	8,5	4,2	36,3	3,1
25-30, 33 Verkstadsindustri	Män	149 000	23 000	3,8	8,2	4,0	36,6	3,2
	Kvinnor	29 100	21 300	4,7 *	7,5	3,7	37,1	3,2
	Totalt	178 100	22 700	3,9	8,2	4,0	36,8	3,2
F Byggingen	Män	148 500	25 600	4,1	8,6	4,2	41,8	3,6
	Kvinnor	3 900	20 200
	Totalt	152 400	25 500	4,0	8,3	4,1	41,4	3,5
G Handel och serviceverkstäder	Män	115 000	21 700	4,3	7,8	3,8	40,8	3,5
	Kvinnor	131 500	19 400	4,6	9,3	4,6	41,7	3,5
	Totalt	246 500	20 600	4,4	8,4	4,1	40,6	3,5
51 Partihandel	Män	37 000	22 600	4,2	8,7	4,3	42,5	3,6
	Kvinnor	12 000	20 400	3,8	7,7	3,8	35,9	3,1
	Totalt	48 900	22 100	4,1	8,4	4,1	40,6	3,5
52 Detaljhandel **	Män	50 000	20 300	4,5 **	7,4	3,6	38,7	3,3
	Kvinnor	117 500	19 300	4,8 **	9,6	4,7	42,6	3,6
	Totalt	167 500	19 600	4,4 **	8,6	4,2	40,9	3,5
I Hotell och restaurang	Män	34 100	19 300	3,9	6,6	3,2	39,8	3,4
	Kvinnor	55 200	18 600	3,5	8,2	4,0	40,4	3,5
	Totalt	89 300	18 900	3,5	7,1	3,5	40,2	3,4
H Transport- och kommunikationer	Män	90 000	22 200	4,6	6,9	3,4	37,8	3,3
	Kvinnor	10 800	21 600	6,8	8,2	4,0	40,3	3,4
	Totalt	100 800	22 100	4,8	7,0	3,4	37,9	3,3
K Finans- och försäkringsverksamhet	Män
	Kvinnor
	Totalt
J+L+M+N Informations-, fastighets-, uthyrningsföretag mfl	Män	73 400	21 500	7,3	10,4	5,1	31,7	2,8
	Kvinnor	42 400	19 600	5,4	11,4	5,5	33,6	2,9
	Totalt	115 800	20 900	6,5	11,5	5,6	32,5	2,9
Summa Privat tjänsteproduktion (G-U)	Män	339 600	21 400	4,4	7,7	3,8	37,6	3,2
	Kvinnor	285 800	19 500	4,2	8,7	4,3	42,5	3,6
	Totalt	625 400	20 600	4,2	7,9	3,9	39,3	3,4
Offentlig sektor	Män	86 400	20 200	4,8	9,0	4,4	43,6	3,7
	Kvinnor	376 100	19 300	5,4	9,1	4,4	42,1	3,6
	Totalt	462 600	19 500	5,3	9,1	4,4	42,2	3,6
Statlig sektor	Män	12 500	22 400	4,3	7,9	3,9	39,7	3,4
	Kvinnor	5 100	19 700	4,3	7,9	3,9	35,2	3,1
	Totalt	17 700	21 600	4,3	7,9	3,9	38,8	3,3
Kommunal sektor	Män	62 100	19 800	4,8	9,1	4,4	44,7	3,8
	Kvinnor	325 500	19 200	5,4	9,0	4,4	42,0	3,6
	Totalt	387 600	19 300	5,3	9,1	4,4	42,2	3,6
Landstingskommunal sektor	Män	11 900	20 200	6,3	10,3	5,0	43,0	3,6
	Kvinnor	45 500	20 100	5,8	9,4	4,6	43,2	3,7
	Totalt	57 300	20 200	5,9	9,6	4,7	43,2	3,7

.. Uppgift ej tillgänglig eller för osäker för att redovisas

* Osäker skattnings på grund, bortfall, mätfel, rotation i urvalet eller försenad lönerrevision

** Löneutveckling år 2008 och år 2007-2008 enligt Handelsanställdas förbunds egna lönestatistik (se Bilaga 1)

Bilaga 2b. Månadslön (grundlön) och löneutveckling år 2008

Tjänstemän

Sektor	Tjänstemän		Löneutveckling. Procent					
	Antal	Månadslön	År 2008	Avtal 2007-2009		Tio senaste åren		
				År 2007-2008	Årstakt	År 1998-2008	Årstakt	
Samtliga sektorer	Män	935 100	34 800	4,7	8,5	4,2	46,2	3,9
	Kvinnor	1 067 100	27 000	4,8	8,4	4,1	50,1	4,1
	Totalt	2 002 500	30 600	4,5	8,2	4,0	47,7	4,0
Privat sektor	Män	738 000	35 800	4,8	8,8	4,3	46,2	3,9
	Kvinnor	551 700	27 800	5,2	9,1	4,4	51,9	4,3
	Totalt	1 289 900	32 300	4,6	8,7	4,2	48,1	4,0
C Tillverkningsindustri	Män	173 700	37 600	5,7	9,0	4,4	48,6	4,0
	Kvinnor	79 500	30 700	6,5	10,4	5,1	59,8	4,8
	Totalt	253 200	35 400	6,0	9,2	4,5	51,3	4,2
25-30, 33 Verkstadsindustri	Män	106 600	37 900	6,0	9,2	4,5	49,7	4,1
	Kvinnor	35 400	31 100	6,6	10,2	5,0	62,4	5,0
	Totalt	141 900	36 200	6,0	9,2	4,5	51,9	4,3
F Byggindustri	Män	42 600	34 800	7,5	14,1	6,8	54,5	4,4
	Kvinnor	12 000	28 700	6,1	15,5	7,5	67,1	5,3
	Totalt	54 600	33 100	6,3	13,6	6,6	55,5	4,5
G Handel och serviceverkstäder	Män	122 200	34 000	1,9	6,7	3,3	43,6	3,7
	Kvinnor	77 100	27 200	4,7	7,0	3,4	50,6	4,2
	Totalt	199 300	31 500	3,3	7,3	3,6	47,1	3,9
51 Partihandel	Män	80 900	35 800	2,3	7,2	3,5	43,5	3,7
	Kvinnor	39 100	28 800	5,9	9,1	4,4	54,9	4,5
	Totalt	120 000	33 600	3,7	8,0	3,9	47,8	4,0
52 Detaljhandel	Män	21 700	30 000
	Kvinnor	32 000	25 400
	Totalt	53 700	27 400
I Hotell och restaurang	Män	8 000	28 900	9,5	12,0	5,8	53,4	4,4
	Kvinnor	8 900	26 200	7,8	13,9	6,7	45,0	3,8
	Totalt	16 900	27 500	8,7	13,6	6,6	48,9	4,1
H Transport- och kommunikationer	Män	69 800	29 000
	Kvinnor	44 400	24 300
	Totalt	114 200	27 000
K Finans- och försäkringsverksamhet	Män	36 700	50 100	4,6	10,8	5,3	65,9	5,2
	Kvinnor	42 500	32 800	5,2	9,4	4,6	59,8	4,8
	Totalt	79 300	40 900	4,9	11,0	5,4	64,7	5,1
J+L+M+N Informations-, fastighets-, uthyrningsföretag mfl	Män	185 800	37 500	4,9	8,6	4,2	42,3	3,6
	Kvinnor	118 300	29 600	6,1	10,2	5,0	54,8	4,5
	Totalt	304 100	34 200	4,4	8,2	4,0	45,3	3,8
Summa Privat tjänsteproduktion (G-U)	Män	511 700	35 400	4,2	8,5	4,2	44,9	3,8
	Kvinnor	479 800	27 300	5,1	8,9	4,4	50,3	4,2
	Totalt	991 400	31 500	4,3	8,5	4,2	47,2	3,9
Offentlig sektor	Män	198 400	30 900	4,2	7,1	3,5	45,8	3,8
	Kvinnor	491 600	26 000	4,4	7,5	3,7	47,9	4,0
	Totalt	690 200	27 400	4,2	7,2	3,6	46,7	3,9
Statlig sektor	Män	84 000	31 700	4,3	7,9	3,9	46,5	3,9
	Kvinnor	93 000	27 400	4,3	7,9	3,9	53,1	4,3
	Totalt	177 000	29 500	4,3	7,9	3,9	48,8	4,1
Kommunal sektor	Män	80 900	26 600	4,0	6,8	3,3	42,7	3,6
	Kvinnor	260 500	25 000	4,5	7,4	3,6	45,3	3,8
	Totalt	341 700	25 400	4,4	7,2	3,5	44,6	3,8
Landstingskommunal sektor	Män	33 500	39 000	5,3	8,2	4,0	49,9	4,1
	Kvinnor	138 000	27 100	4,5	8,2	4,0	49,0	4,1
	Totalt	171 500	29 400	4,5	7,9	3,9	48,5	4,0

.. Uppgift ej tillgänglig eller för osäker för att redovisas

* Osäker skattning på grund, bortfall, mätfel, rotation i urvalet eller försenad lönerrevision

Bilaga 2c. Månadslön (grundlön) och löneutveckling år 2008

Samtliga anställda

Sektor		Samtliga		Löneutveckling. Procent				
		Antal	Månadslön	År 2008	Avtal 2007-2009		Tio senaste åren	
					År 2007-2008		År 1998-2008	
					Totalt	Årstakt	Totalt	Årstakt
Samtliga sektorer	Män	1 827 400	28 800	4,5	8,4	4,1	43,2	3,7
	Kvinnor	1 815 400	23 900	4,8	8,5	4,1	46,9	3,9
	Totalt	3 642 900	26 400	4,4	8,2	4,0	44,6	3,8
Privat sektor	Män	1 542 600	29 000	4,8	8,9	4,3	43,3	3,7
	Kvinnor	947 800	24 700	4,8	8,8	4,3	48,0	4,0
	Totalt	2 490 100	27 400	4,6	8,7	4,3	44,6	3,8
C Tillverkningsindustri	Män	458 000	28 000	4,5	8,3	4,1	41,6	3,5
	Kvinnor	149 000	25 400	5,2	8,7	4,3	48,0	4,0
	Totalt	607 000	27 400	4,8	8,4	4,1	43,0	3,6
25-30, 33 Verkstadsindustri	Män	252 500	29 100	4,7	8,5	4,2	43,0	3,6
	Kvinnor	63 500	26 600	5,9	9,2	4,5	52,1	4,3
	Totalt	316 100	28 600	4,9	8,5	4,2	44,6	3,8
F Byggindustri	Män	188 200	27 500	4,6	9,7	4,7	44,6	3,8
	Kvinnor	18 000	26 900	6,3	14,6	7,1	62,3	5,0
	Totalt	206 300	27 500	4,7	9,9	4,9	45,6	3,8
G Handel och serviceverkstäder	Män	234 000	28 000	2,3	6,9	3,4	42,3	3,6
	Kvinnor	206 600	22 300	3,0	6,8	3,3	44,6	3,8
	Totalt	440 500	25 400	2,5	6,7	3,3	43,3	3,7
51 Partihandel	Män	117 300	31 600	2,6	7,4	3,6	43,1	3,7
	Kvinnor	52 600	26 900	5,2	8,5	4,1	50,9	4,2
	Totalt	169 800	30 300	3,6	7,9	3,9	46,0	3,9
52 Detaljhandel	Män	71 700	23 200
	Kvinnor	146 700	20 500
	Totalt	218 400	21 400
I Hotell och restaurang	Män	40 700	20 900	3,7	6,3	3,1	41,0	3,5
	Kvinnor	63 300	19 600	3,5	8,4	4,1	40,2	3,4
	Totalt	104 000	20 100	3,5	7,3	3,6	40,5	3,5
H Transport- och kommunikationer	Män	144 500	24 800
	Kvinnor	46 600	23 700
	Totalt	191 100	24 400
K Finans- och försäkringsverksamhet	Män	36 500	50 100	4,6	10,8	5,3	65,9	5,2
	Kvinnor	41 600	32 800	6,7	9,8	4,8	62,1	4,9
	Totalt	78 100	40 900	6,3	11,5	5,6	66,8	5,2
J+L+M+N Informations-, fastighets-, uthyrningsföretag mfl	Män	300 700	33 600	8,1	11,8	5,7	43,8	3,7
	Kvinnor	205 400	27 500	7,9	12,4	6,0	53,1	4,4
	Totalt	506 100	31 100	7,2	11,3	5,5	46,0	3,9
Summa Privat tjänsteproduktion (G-U)	Män	851 300	29 800	4,9	8,9	4,3	43,5	3,7
	Kvinnor	765 600	24 400	4,8	8,8	4,3	47,9	4,0
	Totalt	1 616 800	27 300	4,5	8,6	4,2	45,1	3,8
Offentlig sektor	Män	284 800	27 600	3,8	7,0	3,4	44,6	3,8
	Kvinnor	867 600	23 100	4,8	8,1	4,0	45,7	3,8
	Totalt	1 152 800	24 200	4,5	7,7	3,8	45,2	3,8
Statlig sektor	Män	96 500	30 500	4,3	7,9	3,9	45,8	3,8
	Kvinnor	98 100	27 000	4,3	7,9	3,9	52,6	4,3
	Totalt	194 700	28 800	4,3	7,9	3,9	48,2	4,0
Kommunal sektor	Män	143 000	23 700	3,5	6,8	3,3	42,4	3,6
	Kvinnor	586 000	21 800	4,8	8,0	3,9	43,5	3,7
	Totalt	729 300	22 100	4,6	7,8	3,8	43,1	3,7
Landstingskommunal sektor	Män	45 300	34 100	4,6	7,7	3,8	47,6	4,0
	Kvinnor	183 500	25 300	5,2	8,8	4,3	48,3	4,0
	Totalt	228 800	27 100	5,1	8,6	4,2	47,9	4,0

.. Uppgift ej tillgänglig eller för osäker för att redovisas

* Osäker skattning på grund, bortfall, mätfel, rotation i urvalet eller försenad lönerrevision

Lönerapport år 2009

De två senaste åren, år 2007–2008, har lönerna i genomsnitt ökat 8,3 procent för arbetare och 8,2 procent för tjänstemän. Det är första gången på mycket länge som lönerna ökat mer för arbetare än för tjänstemän.

Löneskillnaden mellan arbetare och tjänstemän är dock alltjämnt stor då medellönen för arbetare är 21 300 kronor i månaden och för tjänstemän 30 600 kronor, en skillnad på hela 9 300 kronor till tjänstemännens förmån.

Även mellan kvinnor och män är lönegapet stort och bland arbetare är medellön för män 2 900 kronor högre för män än för kvinnor. Lönegapet har dock minskat sakta men säkert de senaste åren och år 2007–2008 ökade lönerna med 8,7 procent för kvinnor och 8,4 procent för män bland arbetare.

Detta framgår av LOs årliga lönerapport som redogör för löner och löneutveckling för arbetare och tjänstemän samt för kvinnor och män inom olika sektorer och näringsgrenar på den svenska arbetsmarknaden.

För ytterligare information,
kontakta Mats Larsson, telefon 08-796 28 11

Rapporten kan hämtas som pdf-dokument på LOs hemsida eller
beställas från LO-distribution:
lo@strombergdistribution.se
Telefax: 026-24 90 26

Augusti 2009
ISBN 978-91-566-2562-6
www.lo.se

PÅ OMSLAGET:
Annie Jäderlund, 25 år, Pappers,
driftoperatör vid Södra Cell Mönsterås
FOTO: Lars Forsstedt